Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 14 январь, 1978 шу. • № 6 (5829). • Мах 2 кап.

Керттердар шу доладеннача хьалхарча деношка денз балха хьдда йола ритм, хlара къахьегама коллективо, районо, городо, областо, краяси, республикаи пачхьалкхен планови заданеши социалистически декхараши кхоачашделга Iалашдар да.

(КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК партийни, советски, боахама, профсоюзни, комсомольски организацешка, Советски Союза къахьегамхошка долча письмо тlара).

1978 ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШ А ТIЕХКХОАЧАШ А ЯРА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬ ЙОАРЖАЯРЕИ ПРОИЗВОДСТВА ЭФФЕКТИВНОСТИ БАЛХА ДИКАЛИ ЛАКХЪЯРА ТIЕХЬА ЛОАТТАБУ КЪОВСАМ ЧIОАГIБАРЕИ ХЬАКЪЕХЬА

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК партийни, советски, боахама, профсоюзни, комсомольски организацешка, Советски Союза къахьегамхошка дола письмо

Деза новкъостий!

Вай Даьхе ший турпалча революционни исторе ворхlагlча иттшерене яьннай. Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизар мехка вахаре, дерригача прогрессивни адамленна геттара йоккха событи хилар. Тlайнцай СССР керда Конституци — советски халкъа геттара доккхий дола карагlдаьккараш дlачlоагlдаь, халкъа Iаьдала ленински принципаш дlахо дегlайоалаяь дегlаенача социализма Конституци.

Толаме кхоачашъеш латт КПСС XXV-ча съезда реiенеш. Пятилетка хьалхарча шин шера вай мохк деррнгача лостамех дlахьалашка баьннаб. Къаман доход 9 процент лакхъеннай, промышленни производство 10,8 процент алсамъяьннай. Шера юкъера чуэца ялат 109,6 миллион тоннага дlакхаьчад, нйслагlча пятилетке 181,6 миллион хиннача. Диззагlа кхоачашду бахача наьха материальнии духовнии хьашташ, тоадаьд 22 миллион гаргга волча сага вахара хьалаш, хьалъяьй дукха школаш, берий, медицински культурно-бытовни учрежденеш.

Кхы а чlоагlагlа лакхъеннай Советски Союза дунен халкъашта юкъера авторитет. Чlоагlъеннай тlа-тlа къаьгагlен тешавеши ший сийлахь-йоккхий башхалонаш гучайоахаш йолча дунен социализма позицеш.

Карагlдаьнна толамаш Коммунистически парте ленински политика леррагlа чаккхъяхарах, болхлой классо, колхозни ахархоша, халкъа интеллигенце шоаш ца кхобеш баьча къахьегамах хьахиннар да.

Новкъостий! Дlадоладеннад иттлагlча пятилетка кхоаладола шу. КПСС ЦК декабрьски Пленумо могаяьй, хlаьта СССР Лакххехьарча Совето чlоагlъяьй 1978-ча шера экономически социальнии дегlаахара Пачхьалкхен план. Плано белгалду экономика дикка дегlаяр, халкъа хьал-торо дlахо тоаяр, мехка обороноспособность чlоагlъяр.

КПСС ЦК Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьлаца кlоаргга анализ яьй пятилетка шин шера халкъа боахам дегlаахара, белгалдаьккхад кхоачамбоацараш дlадахаран тlехьавуса моттигаш дlаяхарана дола наькъаш, къоастадаьд партен деррнгача халкъен аргlара декхараш.

Хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара, 1978-ча шера план, иттлагlча пятилетка заданеш кхоачаши тlехкхоачашъяра бlарчча хьанйцача мел эша хьалаш долаш да вайга: низбола индустрии боккха механизировании юрта боахами, Iилма-технически потенциал, кийчъяь кадраш. Йоккхий торонаш йолаш ба халкъа боахам.

КПСС Централни Комитет, СССР Министрий Совет, ВЦСПС-и ВЛКСМ ЦК-и кхайк партийни, советски, боахама, профсоюзнии комсомольскии организацешка, берригача къахьегамхошка социалистически яхь кхы а шерагlа йоаржаяра, производства эффективности балха дикали лакхъяра тlехьарча халкъа юкъарча къовсама хьинарегlа юкъебовлара. ма-хулла кlезигагlа дlа а дохийташ ма-хулла доккхагlа толамаш дахара уж тlахьехаш.

Новкъостий, даьй санна хьажа вай кердача шера болх дикагlа мишта вlаштlехьбоаккхаргба, торонех пайда биззагlа мишта эцаргба, цунга кхачар духьа ший балха моттиге, цехе, гlишлошъеча, кхай тlа, ферме, конструкторски бюро хlаранечун фу де деза.

Керттердар шу доладеннача хьалхарча деношка денз балха хьлда йола ритм, хlара къахьегама коллективо, районо, городо, областо, краяси республикаи пачхьалкхен планови заданеши социалистически декхараши кхоачашделга Iалашдар да. Дика ховш ма дий, нагахьа санна цхьан предприяте мукъне план кхоачаш ца йойя, нагахьа санна йоагтlача коменклатурагlен ассортиментагlен продукци дlа ца лойя, цо смежни предприятей болх лорзагlа баккхев, хlаьта бух соццачакхаьчача — доккхача, юхаметтаотталургдоацачá зенага кхочаве йиш йолга. Укхаза долаш да кхоачашде деза хlамаш. Хlанз а берригача болх мел бечар кхоачашъяц смении заданеш. Пятилетка хьалхарча шин шера промышленносте хlара цхьайттлагlа йола предприяти лоархlаеннаяц реализаце планах, цар хьа ца луш йитай 4 миллиард сома маьха продукци. Массаза а Iалашъяц предприяте балха ритмичность.

Опыто тешаву тlехьабусараш боацаш болх бе йиш хиларах. Къаьстта аьлча, цунга кхаьчаб продукци маьхала яккхара, керда техника юкъейоалаяра планаш кхоачаш ца ю предприятеш йоацаш йолча Ростовски областе. Карагlдаьначох кхоачам баь lеш бац ростовчанаш, тlехьаюса предприятеш ца хиларал совгlа бригадащ, участкаши цехаши ца хиларга кхача гlерт уж. Цу тайпара масалаш мехка тlа-тlа дукхагlа хулаш латт.

Дика хет белгалъяь планаш тlехкхоачашъяра тlехьара болам тlа-тlа шерагlа баржаш латташ. Юбилейни шера 7,5 миллион совгlча къахьегамхочо, 150 эзар цехий, участкай, сменай, бригадай коллективо, пхи эзар гаргача предприяте 1977-ча шера 7-ча ноябрга кхоачашйир пятилетка шин шера заданеш. Яхье хьалхалаттараштa юкъе ба металлургаш М. Ильин, И. Сатанини И. Терещенкои, шахтераш А. Колесников, Г. Смирнови М. Чихи, горняк Н. Кулеш, аьшка пхьар Д. Карцев, зуборезчик А. Храмцов, токарь А. Рекявичус, бурув детта мастер Г. Левиц, флотатор Н. Муллакаева, гlишлошъераш Н. Злобини С. Серикови, шофер Н. Мирчев, ткачихаш В. Голубеваи В. Плетневаи, ялат кхедераш М. Клепиков, Н. Переверзеваи Ю. Питран, боамби кхебер Т. Ахунова, свеклаш лелаер С. Виштак, коартолаш лелаер Н. Шершнев, хьайбаш леладераш Л. Пейпси А. Григорьеви, эзараш кхыболашоай балха башха-дика говзанчаш.

Сийлен хоастами хилба хьалха латтача коллективай, къахьегама турпалий, производства новаторий!

Москва хьалха латтача коллективаша дlаболабаьб пятилетка кхаь шера заданеш СССР кердача Конституце шу дузачаденга кхоачашъяра тlехьара болам. 1978-ча шера доккхий декхараш тlайнцад цlи хезача шахтераша, новолипецки металлургаша, ивановски текстильщикашеи дукххача кхычари.

Хьалха латтача коллективайн болхлойн, социалистически яхьа байракх лелаерий, къахьегама керда, прогрессивнегlа йола формаши методаши дlайолаяьрий патриотически инициатива хьаллацеи, хlаьта цар опыт шерра йоаржаен йоагlа.

Уллув цхьаккха тlехьавусар воацаш — из я коллективни къахьегама девиз, из да вай замо дlадехар!

Эффективности дикали бахьан деррнгача хальъо лоаттабеча къовсаме хьинаре дакъа лацар из да эггара лакхагlа йолча къахьегама овсарленга кхачар духьа деррнгача кхоачамех пайда эцилга. Къахьегама овсарле, производства эффективности балха дикали лакхъяра дешаш комплексно чакхдоахача маьхера опыт Iоаьяй, масала, Волжски автомобильни завода коллективо. Укхаза шерра юкъекхухь технически Iалашъяь йола балха нормаш, къахьегам бригадни хьисапе вlаштlехьбаккхар, сменни заданеш кхоачашъярахи автомобилаш ритмично арахецарахи моральнии материальнии поощрени яра пайдане система. Хаддаза тоаду болхлой къахьегама хьалаш. Цу дерригне йиш хулийт коллективага лакха толамаш даха.

Дика хьокхамаш даьхад Норильски горно-металлургически комбината, «Главтюменьнефтегаз», Воскресенски «Минудобрения» объединеней, Деловски предильно-ткацки фабрика, «Московски электролампови завод» яхача объединене коллективаша.

Йоккха эффект хьахул предприятешка шекински метод юкъеяхьарах.

Хьувкъам чуэпача лакха овсарле йолаш хьокхаме къахьийтар Ставропольски края Ипатовски районa кхаш леладераша. Керда технологи балха юкъе а йоалаяь, цар Iалашдир лакха эффективность йолаш машинашка болх байтилга, 4 дийнахьа ялат хьакха касарах Iодиллар, 9 дийнахьа аьрда даьккхар, кхашкарча балхий дикал дикка айир, ялат дукхагlа даьккхар.

Лакха къахьегама овсарле хулга Iалашдара къаьстта теркам тlабахийта беза керда техникеи Iилман ларда тlа къахьегам вlаштlехьбаккхари балха юкъекхувлара планаш, кулг-кара ду балхаш кlезигдара, эггара хьалхарча аргlанна гlона мухь тlаботташи-Iобоахаши, складашка дераш а долаш, балхаш кхоачашдара.

Цунца дийза шерра йоаржае йоагlаш я организационно-технически гlулакхаш чакхдахара, рационализаторски предложенеш юкъекхувлара чотагlа шин шера оттаьча заданел совгlа промышленностерчен гlишлошъечарен ялх эзар болхлочун къахьегама механизаци яьча, юрта боахамера 15 эзар болхло кулг-кара деча балхах мукъабаьккхача Запорожски области опыт.

Кулг-кара къахьега болхлой пхе шера шозза гаргга кlезигбе лаьрхlад. Цу тайпара торонаш йолаш я хlара республикеи областеи.

Къахьегама овсарле лакхъяра йолча йоккхагlйолча резерваех цаl я кадраш балха тlа хувцаелар кlезигдар, зехьа йовш йола балха ха лоацъяр. Хlара шера прогулаш яр, болх ца беш латтар, администраце пурамца балхах мукъабувлийтар бахьан долаш дов итташ миллионаш сага-ди. Алхха промышленносте из бахьан долаш хьа ца йоаккхаш йисай кхо миллиард сом совгlа продукци.

Балха хана хlара минота хам бе а кхом бе беза! Цох бизза пайда эцар вай Даьхен общественни беркати низи алсамбаккхара керттерча хьастех цаl ба!

Къахьегама овсарле геттара лакхъяра тlехьа лоаттабу къовсам дlакъоастабе йиш яц къахьегама сагах еча йоакхонах. Къахьегамен салоlамен хьалаш тоадара, юкъаробразовательни боарами кадрай квалификаци лакхъяра хьинаре болх беча предприятешка хьокхамаш а тlех хул. Уж дешаш даим шовй теркама кlала лоаттаде деза боахама кулгалхоша. Цу даькъе йоккхий бокъонаши кхоачамаши долаш я вай профсоюзаш.

Декхар сенах латт аьлча, из латт болх беш йолча предприятешка тlаккхета ерригa продукци къахьегама овсарле лакхъяра чотагlа тlаккхеташ хилийтарах. Из да хlанз эггара лоархlамегlен керттерен гlулакх!

Эффективность бахьан хьинаре къовсам оттабар из да халданза продукце дикал тоаелга, цун технически боарам, из чlоагlен дукха яхаши хулийтилга лакхдар. Продукце дикалга хьежача дика гуш хул Iилмо лоаца дакъа а, производства технически боарам а, ерригача коллектива къахьегама гlулакхаш а. Мехка даим тlаккхеташ я дикала лакхерча категорех арахеца изделеш, хlара шера карадерзаду машинай, оборудовани приборийн кхо эзар совгlа керда тайпа, производствера дlайоах 1,8 эзар тайпа ширъяьнна изделеш. Шерра яржаш я Львовски дикалга хьажара комплексни система. Бакъда, карагlдаьннарий хано дlа ма-деххара лоархlам бича къаьгга гуш да дlахо йодача хана дикал лакхъяра дуккхеи тlагlерттаи болх бе безилга, дикала Знак йолаш арахеца продукци дикка алсамъяккха езилга. Из ишта дале а декхар массанахьа толаме чакхдоаккхаш дац.

Балха дикал лохъеш дола бахьанаш дlадахар керттерча даькъе предприятеех шоайх тийша да. Гlулакх бокъонца деча толамаш а доах. Ший хана цlенхаштта критика йир Новолипецки металлургически заводе оттаяь, лоаладаь болат халданза Iодотташ йола агрегаташ дика ца хилара, уж кийчъяьча Уралмашзавода коллективо нийса выводаш йир, лоацача хана металлургашца цхьана цу агрегаташта модернизаци йир. Цо йиш хилийтар мехка эггара йоккхагlйолча кислородно-конверторни цеха проектни мощность лакхъе, продукцега дlадодар дикка лохде.

Болхлой, колхозхой, инженераш, конструкторaш, Iилмахой шоашта могар де декхарийла ба геттара дика дуккха продукци арахецара. «Эффективностен дикали пятилеткана — балха гаранти!» «Болхлочун эхь-эздел дикагlйола тlахьожамхо ва!» яха хьдда йола, кlоарггача уйлах йизза йола уж инициативаш ерригача коллективай балха тlа правило а хинна дlаоттийла!

Эффективности дикали бахьан къовсам лоаттабар из керттерча производственни фондех биззагlа пайда эцар да. Из ноахалаша къахьегаш хьахинна вай ганз я, цо биззача низаца болх бергболаш хlама де а деза. Торонаш йоккхий я вай. Цхьабакъда дlадахача шера йолаш йолча мощносташа, даккха йиш хулийтачул кlезигагlа даьккхар чон, болат, хеца йиш йолчул кlезигагlа арахийцар минеральни удобренеш, тракторaш, металл теда станокаш, гlишлош ю материалаш.

Цу фактай уйла е оаш, новкъостий. Цхьатарра йола продукци арахецача цхьан тайпарча оборудоване балха овсарле предприятешка чlоаггlа эргаш моттигаш кlезига яц. Масала, Шуйско-Тезински прядильно-ткацки фабрикерча станокаца Мингечаурски текстильни комбинате уж санна йолча станокаша дечул 28 процент дукхагlа тканеш ду. Малхбузен Сибарегlен металлургически заводе кислородни конверторий емкоста цхьан тонна тlера Енакиевски чул 5,7 тонн дукхагlа болат доаккх.

Керда юкъейовлаеш йола производственни мощносташ ледара кaраерзаеш хилар бахьан долаш дукха продукци юс халкъа боахамта ца кхоачаш. Ахане а кlезигагlа пайда эц Литовски ССР азотни удобреней Ионавски заводе пхи шу хьалха болх бе йолаялийтача карбамидни кlувнаш арахецача установка низах. Ишта хlама да Херсонски кога гlирс беча фабрике а.

Хlанз а дукха моттигаш я оборудовани болх ца беш латташ. Дlадахача шера машинаш ечa заводашка хlара денна болх ца беш лаьттар итташ эзараш станокаш. Колхозашкеи совхозашкеи болх ца беш латташ 13 процент балха ха йоайир тракторaша. Кlи-марса балхашка болх ца беш латташ ха йоайир хlара ялхлагlча комбайно.

Къаьстта теркам тlабахийта беза сменноста коэффициент лакхъяра, эггара хьалха машинашъеча а бохийташ. Дикка дукха предприятеш я практически цхьан сменагlа мара болх ца беш. Юрта боахаме тракторий балха сменность лохлу.

Цу тайпарча явленей бахьанашка бокъонца хьажа а деза, диза даргдоацар де а деза. Производственни мощностех, хlара машинах, агрегатах, установках эффективно пайда эцилга боахамий кулгалхой, къахьегача коллективай, берригача къахьегамхой эггара хьалхара декхар да.

Эффективность бахьан хьинаре къовсам лоаттабелга — из да халкъа рузкъа лораделга, бедалах, материалех, доагорах, электроэнергех рационально пайда эца гlерзилга, кхомбара режим лакхъелга. Октябрьски революци котъяьнначул тlехьагlа В. И. Ленина къахьегамхошка кхайкарал деш яьхад: «Бlаргга са санна лораде, хьажа лаьттанга, ялатага, фабрикашка, кечалашка, продукташка, транспортага — из дерригa а хlанз денз шун, деррнгача халкъа да» (ПСС, т. 35, оагl. 67).

Вай общество йlаьхегlа ме хул дукхагlа хlама лорадеш хила еза. Къаьстта лоархlам болаш да тахан вай халкъа боахаме кхоачамбоацаш йолча продукце кхомбар.

Ла йиш йоацаш да халкъа боахаме металла отходаш дукха а практически лох ца луш а хилар. Миллионаш тоннаш металл «доадаьл» хьалъяьяланза йолча гlишлошка, дlаоттаянза йолча оборудоване, доккха дозал долча конструкцешка. Дукха дов брак еш а.

Геттара боккха лоархlам болаш да металла дикал лакхъяра, металл машинашка, оборудованега кlезигагlа дlадахийтара, технологически процессаш эргаяьха тоаяра планагlа болх беча Челябински областа предприятей, Iилма-тохкама, конструкторски организацей опыт дlайоаржаяр. Хьаэца мегаргдолаш хlама да металл кlезига дlакъастаргдола, шера итташ эзараш тоннаш металл кходе йиш хулийта производства технологи юкъейовлаеча Лихачева цlерагlча московски автозавода коллективага.

Ира латт доагора-энергетически ресурсаш кхомбеш дlаахийтара дош. Цу хьакъе хьокхам тел Кемеровски областа къахьегамхоша. Укх тlеххьарча шерашка цига кходаьд нормал совгlа 2,5 миллион тонн гаргга условни доагор.

Хlаьта мехка кхо эзар гаргга предприятии организации я доагор доагlачул совгlа дlадохийташ, 2,6 эзар йолчар — йоагlачул совгlа электроэнерги. Бlарчча хьанйцача массеха йоккхача города кхоачамхиллал доагора ресурсаш йов.

Боккха пайла бергба металла шоллагlча ресурсехи кхыча материалехи дикагlа пайда эцаро.

Геттара хlанз дииза даргдоацаш латт юрта боахаме довш дараш кlезигделга. Хlара шера дукха ялат, коартолаш, баьцадаараш, сомаш бов чуэцача, дlахьоча, чакхбоахача, дlаоттабаь латтача хана. Хlанз а дукха дов доахан. Дукха йов минеральни удобренеш.

Материальни, къахьегама, финансови ресурсех дикагlа пайда эцаро торо лу продукцега дlадодар халданза лохде, социалистически накопленеш дукхагlа хилийта. Дукхагlйолча къахьегама коллективаша тlагlертта болх бу цу лостамагlа. Цхьабакъда дуккхача промышленни предприятешка производства издержкаш хlанз а тlехьа лакха я, кхоачашъяц продукцега дlадодар лохдара планаш. 1977 шера нйс бетта белгалъяьхача предприятеша арахецача продукцега планагlа доагlачул 1,5 миллион сом дукхагlа дlадахийтад. Эггара дукхагlча даькъе из доагlа химически, кlора, яйгача промышленноста. Цхьайола моттигаш нийсъеннай бехкало хила йиш а йоацаш цхьатаррача продукцега дlадодар тайп-тайпара долаш. Гlишлон-монтажни балхашка дlадодаш дар лохдара йола заданеш а йизза кхоачашъяц. Хlаьта кlезига моттигаш нийслац чlоагlъяьча сметагlа доагlачул дикка дукхагlа рузкъа дlаухийташ а.

Партийни, советски, боахамий, профсоюзни, комсомольски организацеша, халкъа тlахьожама органаша кхомбаран хьурмат дараи тlехьа лоаттабу къовсам чlоагlбе беза, массайолча предприятешка а гlишлошъеча а хlара балха моттиге дlадодар лохдара бола болх тоабе беза. Хlаранеи коллективнии кхомбара тlехьа чоташ леляра йола яхь дегlаккувла еза. 1978 шера кхоьча бедалеи материалийн чотах шин дийнахьа болх бе лаьрхlача ленинградций инициатива йоаржае еза. Ерригача къахьегама коллективаша бедалах, материалех, доагора-энергетически ресурсех биззагlа пайда эцарах дола ерригсоюзни общественни хьажар лакхача боараме чакхдаккха деза.

Дерригне а кхомбар, доккхачун а зlамигчун а, продукцега дlадодар лохдар, хlама лора ца дари доадари цlендаь дlадаккхар — из да социалистически доалдаро халданза дlадехаш дар, берригача къахьегамхой декхар!

Лакха эффективности дикали хилийтар халданза дувзаденна да овлангара денз капитальни гlишлош хьалъелга тоадарца, сихагlа производственни объекташ болх бе йолаялийтарца. Вай дукха гlишлош хьалъю, дувца ца дезаш цу гlулакха тlехьа толамаш а даьхад. Дика вlаштlехьа а баьккха творчески болх беш хиларца хьокхам тел Байкало-Амурски магистралерча, КамАЗ-ерча, Атоммашерча, Башкире мехкдаьттахимически предприятешкарча, кхыйолча гlишлошъеча организацешкарча гlишлонхоша. Гlишлошъеча халданза дукхагlа хул лакха къахьегама овсарле а йолаш дика гlишлон балхаш деш йола коллективаш.

Цхьабакъда пятилетка дlадахача шин шера кхоачаш ца еш йисай дуккха производственни мощносташ болх бе йолаялийтара планаш, дукхагlа хиннай йисте ца йоалаш йиса гlишлош, дlаоттаянза йола оборудовани.

Дуккхача шерашка, масала, хьалъеш латташ я синтетически каучука Пермски завод. Ши шу хьалха Бурятски АССР Холбольджински кlора разреза мощносташ, Харьковске областера Первомайски химически завод планагlа болх бе йолаялийта лерхlаш яр. Хlаьта хlанзална уж эксплуатаце дlаенна яц. РСФСР Нечерноземни зоне хьалъеш йола юрташкареи мелиоративни гlишлош тlехьаюсаш хьалъеш я.

Гlишлошъераша, проектни, монтажни, планирующи организацей болхлоша шоай низаш, средстваши ресурсаши хьалхарча даькъе пускови объекташта тlаерзае еза, хьинаре леладе деза предприятешта реконструкци елга, сихагlа хьалъе еза гlишлош, царга дlадодар лох а деш, бригадни подряда метод сихагlа юкъе а кхувлаш.

Халкъа боахама эффективность лакхъяро дlадех транспортни система болх цlенхаштта тоабелга. Хlанз транспорт дегlайоалаяра къовстаю кхы тlа а ресурсаш. Из ишта дале а мухьаш дlа-хьа кхухьача цхьайола халонаш увтт транспортни средстваш ца тоъарах а доацаш, дукха затраташ дlа ца йохийташ дlадаха йиш йолча бахьанех. Транспорт яьсса лелилга, мухь тlаботташи тlера Iобоаккхаши ха йоаелга дlадаккханза даргдац, транспорта деррнгача тайпай мухь тlахошара торонех бизза пайда эца беза.

Хьалхарча аргlана из доагlа машиннаькъа транспорта. Ритмично болх беш бац, масала, Къилбаседа Кавказа машинник. Цо кхоачашъяц грузооборота, цхьадола боккха лоархlам бола мухьаш дlаккхахьийтара план. Из бахьан долаш потребителашка мухьаш дlа ца кхоачийташ моттигаш хул, дуккхача предприятешка нормативагlа йоагlачул дукхагlа Iайнай кийчъяь продукци.

Эффективно пайда эцац мухь кхухьача автомобилий дикка доаккхача даькъах. Масала, Центрально-Черноземни лаьттан территориальни автотранспортни управлене болх ца беш латт 40 процент машинаши хlара шоллагlа йола прицепи. Дийнахьбус автомобилех 9 сахьатал кlеззига совгlа мара пайда эцац, царех ши сахьат гаргга ха йоакх мухь тlаботташи тlера Iобоаккхаши. Беча наькъах кхоалагlа дакъа совгlа бар мухь боацаш баьсса бу. Цу управлене дукхагlдолча автобоахамаша кхоачашъяц мухь дlа-хьа кхахьара оттаяь планаш.

Кlезига резерваш яц форда, додача хин транспортеи авиацеи балха тlа а.

Кхоачамбоацараш сихагlа дlадахар, нийса а халданза а бергболаш транспорта болх вlаштlехьбаккхар транспортникий дуккхача миллионех латтача отряда сийлен гlулакх да.

Эггара лоархlаме дола парте юкъара, халкъа юкъара декхар да юртбоахама производство дlахо а дегlайоалаяр, цун эффективность лакхъяр. 1978 шера боахама из дакъа къаьстта чlоагlа дегlадоаладе оттадаьд.

Ударни участок йолаш дус ялат кхеделга, валовой чуийца из 220 миллион тоннал кlезигагlа доацаш хила деза. Къаьстта йоакхо еш йола хlама хила деза дулх ма-могга дукхагlа доаккхилга. Къаьстта цу гlулакха дукхагlа бола низ тlабахийта а материальни ресурсаш дlаяхийта а еза. Дикка дукхагlа яха а кийчъе а еза шекара свеклаш, боамби, генараш, баьцадаараш, шура, фуаш, кхыйола продукци. Ма-могга тоабанза баргбац баьцовгlашка а хьайбай боахаме а беш бола селекце хьакъехьара болх.

Юрта къахьегамхой мел эша торонаш я белгалдаьхача мулашка кхачарал совгlа, кхы доккхагlа хlама де а. Укх тlеххьарча шерашка дикка чlоагlъеннай юрта боахама материально-технически база. Юрта дукхагlа лоаттаю керда машинаши механизмаши, минеральни удобренеши кхыйола средстваши.

Гlулакх латт цу торонех бизза пайда эцарах, юрта боахамга, хlара колхозагеи совхозагеи йола геттара йоккхий резерваш болх бе йолаялийтарах. Уж йолаш хилар хьахьокх лоалахарча шин областо — Тамбовскии Воронежскии. Уж шаккхе а практически цхьатаррарча Iалама-климатически хьалашка, укх, царна хьожаяьй хlама ца эшшаш цхьатарра дукха минеральни удобренеши кхыйола ресурсаши. Хlаьта хьахиннар фуд? Тамбовски областе пятилетка хьалхарча шин шера хlара гектара тlара 3,5 центнер кlезигагlа ялат чуийцад Воронежски областерчул, генараш 3,4 центнер кlезигагlа, шекара свекла — 90 центнер совгlа. Хьайбай продуктивность а дикка лохагlа я укхаза.

Колхозхой, совхозий болхлой, юрта боахама специалистий декхар да доахан толамца Iангара дахар, бlаьстан ялаташ дlадера бокъонца кийчо яр, лаьттан хlара гектарах, доакъарен удобренейн хlара центнерах, хlара машинах, капитальни вложеней хlара сомах биззагlа пайда эцар, тlагlертта къовсам лоаттабар массе а тайпа юртбоахама продукташ ма-могга дукхагlа яхараи цар дикал лакхъяраи.

Халкъа эша товараш арахеца производство шеръяра, торговлии наха бытови гlулакхаш делген тоадара бехктокхамера декхараш хьалхашка оттадаьд. Уж кхоачашларца дувзаденна да иттлагlча пятилетка социальни программа кхоачашъяр, советски наьха вахара хьал-торонаш тоаяр.

Шера план кхоачашъеча хана халкъа эша товараш дукхагlа хилийтара, керда кхоачамаш тахка а тохкаш пайда ийбара боккха болх бе беза. Боккха экономически а политически а лоархlам бола из декхар кхоачашдара дикка холуш дакъа лаца декхарийла я хlара отрасль, хlара предприяти. Республикай, краяй, областий инициативана шерра никъ хьабийллаб.

Хьалха санна лоархlаме проблема я изделеш дикагlеи цар ассортимент дукхагlеи хилийтар. Дуккхача предприятеша арахец дика йоаца продукци, къаенна фасонаш, уж хоатташ а яц, складашка Iа а Iов.

Лакха дикал йола продукци арахецилга, хьем ца беш бахача наха дlадехараш кхоачашделга ейтачеи кхачани промышленноста болхлой а, хlаьта ишта культурно-бытови товараш арахецача езача индустре предприятей а керттера декхар да. Цу дерригне хlара денна йоакхо е декхарийла я партийни, советски, боахама органаш.

Эффективности дикали лакхъяра тlадерзадьча гlулакхашта юкъе керттерчарех цаl лархlа доагlа технически прогресс сихъелга, Iилман учрежденей, проектнии конструкторскии организацей болх тоабелга. Цар низаш тlадахийта деза Iилмаи техникаи керттера лостамаш чакхдоахача. фундаментальнии прикладнии тохкамий эффективности дикали айеча Iилма-технически кадраши материальни ресурсаши тlаерзаяра.

Кхы а хьинарегlа чlоагlбе боагlа Iилмаи практикацара бувзам, массанахьа Iалашде деза производства интенсификаци яра, лакха овсарле йолча машинай, технологически процессийн материалийн бокъонца вlаштlехьъяьнна йола системаш хьаяра Iилман разработкаш тlаерзаелга, Iилман карагlдаьннараш халкъа боахама юкъекхухьилга сихде деза. Из гlулакх кхоачашдеча доккха дакъа кхоач Iилма-технически обществашка, изобретателашка, рационализаторашка.

Производство дегlайоалаяра лакха Iилмаи инженернии Iалашо хилийтар профессиональнии нравственнии декхар да, Iилмани инженерно-техническии болхлой сийлен гlулакх да.

Вай балха массадолча боарамашка, массайолча участкашка организованность, дисциплина хилар — производства эффективность лакхъяра, 1978 шера план толамца кхоачашъяра лоархlамегlа дола хьал. Дувцар къахьегама дисциплинах, технологически дисциплинах, планови дисциплинах да.

Къаьстта боккха бехктокхам болаш да пачхьалкхен заданеш кхоачашъелга, министерстваша, ведомстваша, цар болхлоша планови дисциплина чlоаггlа лораелга. Уж декхарийла ба, къаьстта лоархlам болашагlа йолча звеношка а еш, лоалдара ерригa система эргайоахаш тоае. Массанахьа а массада а хьадоагlаш хила деза юкъарча пачхьалкхен хьашташкара, хоадамболлаш дlаяха еза ведомственностеи местничестваи элементаш.

Производства хьокхамаш тоаделга, уж халкъа боахаме бухсоццаш хьахиннаращца дикагlа дувзилга, тlайнеча решеней социально-политически аспектай цахаддаш лоархlам белга, ший хапнахьа къахьегамхой инициативеи творчествои хьаллоацилга вlаштlехьдаха декхарийла ба объединеней, предприятей, организацей кулгалхой.

Производствои къахьегами вlаштlехьбоаккхилга тоадеча, нахаца кхетама болх беча доккха дакъа кхоачаш ба эггара дукхагlа бола кулгалхой — бригадираш, мастераш, участкайн сменайн начальникаш. Производстве дисциплинеи порядоки

(Йистедоалар 2-ча оагlо тlа).

1978 ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШ А ТIЕХКХОАЧАШ А ЯРА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬ ЙОАРЖАЯРЕИ ПРОИЗВОДСТВА ЭФФЕКТИВНОСТИ БАЛХА ДИКАЛИ ЛАКХЪЯРА ТIЕХЬА ЛОАТТАБУ КЪОВСАМ ЧIОАГIБАРЕИ ХЬАКЪЕХЬА

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК партийни, советски, боахама, профсоюзни, комсомольски организацешка, Советски Союза къахьегамхошка дола письмо

(Йистедоалар. Долалур 1-гIа оагIо тIа.).

чIоагIъяра лоархIаме хIама да цар профессиональни знанеш, опыт, боккха бехктокхам.

Къахьегама коллективай дог ше хиларга хьежжа предприятей, учреждеией масса а агIонашкахьарча гIулакхашта лоаттабу тIахьожам лакхбе, цахаддаш наха коммунистически кхетам луча де дезараш де, барттайнача балхеи творчески лекхарийн атмосфера хьае декхарийла я юххьанцара партийни организацеш.

Балха хьашташа дIадех партийни органаша, халкъа депутатий Советаша партеи правительстваи директиваш кхоачашъяра гIулакх тохкилгеи вIаштIехьдоаккхилгеи чIоагIдар, кулгалдара ленински стиль дIачIоагIъяр, кховчамбоацараш дIадахараи кадраш кхеяраи пайда хьабоалаш хIама санна критикеи самокритикеи дегIакхувлар.

Деза новкъостий!

Мехка 1978-ча шера хьалхашка латта доккхийи чоалханеи дола декхараш кхоачашдаро дIадех низ, знанеши говзали оарцагIъяккхар, къахьегамхой балхеи политически хьинар дIахо айдар. «Юбилейни яхьа къахьегама хьинари ритми, — аьлар новкъоста Л. И. Брежнева КПСС ЦК декабрьски Пленумс, — лорае а дIачIоагIъе я еза. Тахан селханчул дикагIа бе болх, кхоана — таханчул дикагIа. Иштта я деи лозунг. ХIаьта дикагIа яхилга — дикала, эффективноста, къахьегама овсарле лакхъяра тIатаIа яхилга да. Алхха укхаза я, вай боахама берригача балха санна а, социалистически декхарий юкъ моттиг».

Социалистически яхь вIаштIехьъяккхар тоаделга, из беркатегIа хилийтар партийни, советски, боахама органий, профсоюзнии комсомольскии организацей керттера декхар да. КПСС ЦК декабрьски Пленума решенешца, КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС-ей ВЛКСМ ЦК-ан иттлагIча пятилеткерча социалистически яхьах болча соцамца хьалхле а лелаеш, декхараши встречни планаши нах оарцагIбоахаш, йолаш йола торонаш теркалъеш хилийтара тIехь къовсам лоаттабе беза. Яхье баьнараштa хьалха хила боагIа коммунистически къахьегама ударникаш. Социалистически яхьа хьинар чIоагIа айденнача хьалашка кхы а чIоагIагIа лакхлу доал дара ерригача звеньяй, производственни объединеней предприятейи кулгалхой тIанийца социалистически декхараши встречни планаши кхоачашъяра эшаш мел дола хьалаш вIаштIехьдахарах бола бехктокхам.

Лакхде деза яхьах хьахиннар дIадовзийтилга, сий деш а лоархIаш а лелабе беза хьалхалаттараши новатораши, цар опыти царна карагIдаьнараши шерагIа доаржадеи балха юкъеккхувлеи деза.

ЛоархIам болаш да декхараш кхоачаш ца дара бахьанаш кIоаргга тахкар, яхье дакъа мел лоацараштa лакхагIдолча боарамашка кхачара гIо дар, цу гIулакха хьехамчий боламах, коммунистически къахьегама школаех, экономически дешара системах, массови информацеи пропагандаи торонех шерагIа пайда эцар.

Деза новкъостий!

Иттлагlча пхе шера план кхоачашъяра лоархIамеча этапе латт вай мохк. Берригача советски наха хьинареча къахьегама, кердача толамий, кердача коталоний шу а хилна дIаоттала 1978-гIа шу!

КПСС Центральни Комитет, СССР Министрий Совет, ВЦСПС-и ВЛКСМ ЦК-и **турпалча болхлой классага** кхайк тIехь тIайоагIача хана а дерригача халкъан социалистически яхьа авангарде хилара, лакха овсарле йолча къахьегама масал гойтара, халкъан рузкъа кхом беш, дас санна леладара, лакхача идейностеи хIама вIаштIехьдаккхареи масал хилара из тIахьехаш!

Тхо кхайк вай **сийдолча колхозни ахархошка, юртарча берригача къахьегамхошка** — юкъе гIо юртбоахама культурай эггара лакхагIбола хьувкъам хьайбай боахама продуктивности яккхара тIехь болча болама, бахача наьхеи халкъа боахамеи дегIаухаш латта хьашташ кхы а диззагIа кхоачашдара алсамдаккха юртбоахама ерригa продукташ хьаелга!

Тхо кхайк **советски интеллигенцега, Iилма, техникаи культураи болхлошка** — Iилма-технически прогресс сихъе гIерта, доккхагIа де халкъа боахам дегIакхувлара оашош юкъекхухьа дакъа. Пятилетка балха ритмах дIаувлба инженереи агрономеи болх, Iилмахочун тохкам, педагогеи лореи опыти знанеши, иллии йоазонхочун дог ураотталу мугIи!

Тхо кхайк, шуга, беза **советски кхалнах** — производстверча шуи къахьегамо, дезала, бераш кхедара оаш еча новной йоакхоно массане баркал аларгеи сий дарген кхоачадаьд шо! Кхы а хьинарегIа дакъа лаца общественни вахареи хIама хьакхоллача къахьегамеи!

Тхо кхайк мехка **комсомольцашка, берригача кагирхошка** — ленински комсомола 60 шу дизар кердача толамашца белгалде! ДоаггIача тайпара дIахокхахьа йоккхагIйолча новхалий сийдола традицеш, тIатеIIа караерзае знанеши профессиональни говзали, хьинаре къахьега производстве, пятилетка ударни гIишлошка!

Коммунистий декхар да массаза а массанахьа а хьалха латтар, эффективности дикали лакхъяра тIехь болча къовсама кулгалдар, массане а хьинар лакхде гIертар, массебараш хьинаре кхотабераши царна кхетам лураши хилар!

* * *

КПСС Центральни Комитет, СССР Министрий Совет, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК чIоаггIа тешаш я, ленински партена гонахьа айхха кхотаенна йолча партийни, советски, боахама, профсоюзнии комсомольскии организацеша, болхлоша, колхозхоша, интеллигенце, вай сийлахь-йоккхача Даьхеи берригача къахьегамхоша 1978-ча шера заданеш кхоачаши тIехкхоачаши яра тIехьара социалистически яхь кхы а шерагIа йоаржаергхиларах, КПСС XXV-ча съезда исторически решенеш кхоачашъеча керда толамаш доахаргхиларах!

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ — **СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ** — **ВЦСПС** — **ВЛКСМ ЦК**

ДЕГАШ АЙДЕННАЧА ХЬАЛАШКА

ТВОРЧЕСКИ СОЮЗИЙ ВIАШАГIТЕХАЧА ПЛЕНУМЕРА

Оаха ховм баь ма-хиллара, «СССР кердача Конституцена пропаганда яраи къахьегамхошта идейно-политически, къахьегамеи нравственнии кхетам балара даькъера литератураи искусттваи лоархIам дIахо лакхбараи республика творчески союзий декхарех» яха дош дувцаш 11-ча январе Грозне хилар Нохч-ГIалгIай АССР творчески союзий вIашагIтеха пленум. Пленум хьайийллар Нохч-ГIалгIай АССР халкъа поэтессас е, республика йоазонхой Союза правлене председатела **Р. С. Ахматовас.**

— Советски халкъо, — аьлар цо, — чакхдаьнна шу дIадихьар доккхал деши бехктокхам чIоагIа кхетабеши революци цун турпалаши даькъала бувцаш, СССР Конституце проект ювцаш, парте планаш вахаре кхоачашъеш.

Республика йоазонхой вахаре йовргйоаца лер йитар юбилейни шеро. Уж хьинаре дакъа лоацаш хилар Къилбаседа Кавказа вежарашха йолча республикашка, Херсонски областе чакхдоахаш хиннача Нохч-ГIалгIай культура деношка, заводашка, колхозашка, совхозашка гIишлош еча вIашагIбеттабелар шоай произведеней турпалашца. ХIаьта эггара керттердар — кердa произведенеш хьакхоллара болх барца, керда книжкаш арахецарца тоам бир цар книжкаш дешараштa. Н. Музаева «Этап» яха роман, А. Айдамирова, А. Ведзижева, М. Мусаева, А. Бокова, Ш. Арсанукаева, С. Чахкиева, кхычар яздаь дувцараши очеркаши соахкарча шера кийчъяьча литературни продукце духхьал цхьа дакъа мара дац. Иштта дале а дуккхача нахах латташ йола книжкаш дешарий аудитори вайна гойнахьарча вахарах йоазонхоша кIоаргагIа дувцарга сатувса бокъо йолаш я. ХIара йоазонхочун ший творчески пятилетка хила еза. Бокъонца бола турпалаш вайна уллув бах, цар кхеду ялат, мехкдаьтта доах, хьалду дика цIеиош. Цар вахара лераш тохка а тохкаш, поэташа, прозаикаша, драматургаша наьха дог ураоттаргдолча тайпара дувца деза хургйола сийрда кхоане тахан хьакхоллаш боахкача цу нахах.

«Творчески кагирхоица болх бара хьакъехьа» болча КПСС ЦК соцамо дIа ма-дехха, къонача литераторий йоакхо яра, цар творчества чулоацам шербараи профессиональни говзал лакхъяраи теркам тIаахийта безаш хилар белгалдоаккх поэтессас. Произведеней идейни художественни боарам лакха хилар хадданза дIадехаш хилча мара йоазонхой говзалах боккъонца кхургбац творчески сийг боалаш бола кагирхой.

Оратoро гIеттаду драматурги, критика, кхыйола литературни жанраш дIахо дегIакхувларца дувзаденна дола тайп-тайпара дешаш, цунна хетачох, театраш декхарийла да кердача пьесай авторашца айхха бувзамаш лоаттаде, хIаьта критикаша литературеи искусстввеи хулаш йолча эггара чоалханеча процессаех деш дола къамаьл кхы а кIоаргагIеи цунца цхьана массе оагIорахьара вIаштIехьдаьккхаи хила деза.

ЛоархIаме гIулакх да республика творчески низаш кхотадар. ХIаьта из вахаре кхочашдара Грозне хьайнча бакъахьа хургъяр творчески интеллигенце клуб. Цига хан-хана хьа вIашагI а бетталуш, шоай творчески гIулаккаш дувца йиш хургъяр йоазонхой, музыкантий, журналистий, архитекторий. Шеко йоацаш боккха общественни пайда барг болаш хIама хургдар цунах.

— Вай дахаш яр башха-дика ха я, — аьлар ший къамаьл чакхдоалаш Р. С. Ахматовас — Вай дахаш яр сийлахь-доккхий хIамаш карагIдувла ха я. ТIаккха вай а цун боараме, советски халкъои Коммунистически партеи, литератураи искусстваи болхлошта хьалхашка уттадеча доккхийча декхарий боараме хила деза.

Къамаьл де дош лу республика журналистий Союза правлене бюро члена, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета телевиденеи радиовещанеи комитета председатела **С. М. Лагутина.**

Цо дувц республика журналистий, массови информаце ерригача средствай болх юбилейни шера Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара даха мадоаггIа накъадахара тIаберзабаь хинна хиларах. Газеташа, радиос, телевидене шерра хьахьокхар цу доккхача цIей сийна йола социалистически яхь мишта яржаш латт, хьалдувцар «ХIара балха денна—дикала Знак», «Пятилетка шин шера план — 7 ноябрга» яхараши кхыбараши санна бола республика къахьегамхой патриотически боламаш.

Дукха а чулоацам болаш а дувцар кепайоазопо вежарашха йолча республикашта юкъе яьржача яхьах. Масала, республикански газеташа лелайир «ЛерхIачунга цхьан мугIаре» яха лаьрххIа йола оагIув, Дагестана, Къилбаседа ХIирийчен, Черсий-Балкхаройчен газеташца цхьана арайоахар вIашагIтеха номераш, телевиденеи радиоси хан-ханнахьа кийчйора «Вежарашха йолча республикай денош» яха передачаш.

Социалистически яхьа керда низ белар СССР Конституце проект ювцаро. Кепатеха из арахецаше а газетий оагIонашта, радиои телевиденеи передачашта юкъера «Дерригa халкъо ювцаш», «Вай вахара Керттера Закон», «СССР Конституце проект ювц», «Дош да сона», «Иштта дах вай» яхеи кхыйолеи рубрикаш.

ХIаьта республика журналистий Союза правлене редакционни коллективашта гIонна чакхъяьккхар шеръяь пленум, республикански летучка, районни газетий журналистий кустовой семинараш, бюро йолча тIа а бийха газета оагIонаш тIа СССР Конституце проект ювцарах, Октябра идеяштеи вахара советски хьисапаи пропаганда ярах юххьанцарча журналистски организацей секретарий отчеташка ладийгIар.

Турпала къахьегам, пятилетка шоллагIча шера заданеш толаме кхочашъяра тIехь дукхача коллективаша шоаш ца кхоеш лоаттабу къовсам, Советски Iаьдала шерашка Нохч-ГIалгIайчен къамий социально-экономически культурнии вахаре хинна хувцамаш интернационализм, къамий доаргдоацача доттагIала низ — уж ерригa темаш чулоацаш яр Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара хетаьча «Октябра байракха кIал» яхача девизагIа журналистий Союза правлене чакхъяьккхача творчески конкурса материалаш. Цу доккхача цIейна хетаь яр «Нохч-ГIалгIайче барттайнача, вежарашха болча дезале» яха фотовыставка а. Фотожурналистий объективаша цийцар заводашкеи кхашкеи, Iилмеи культуреи къахьегача толашагIболча нахах.

Республика журналистий таханара керттера декхар да пятилетка кхоалагIча шера заданеш толамца кхоачашъяра областной партийни организацена хьинаре гIо дар, советски наха политически, къахьегамеи нравственнии кхетам балара аспекташта дукхагIа теркам тIаахийтар, мехка Керттерча Закона — вахара социалистически хьисапа сийлахь-йоккхача парте—положенешта кIоарген корта болашеи пропаганда елга.

— Коммунистически парте принципиальнои хоадам болаши къестаду вай мехка культура дегIаахара наькъаш, — аьлар РСФСР заслуженни художника, Нохч-ГIалгIай АССР художникий Союза правлене председатела **И. Д. Бекичева.**

Ший идеалага хьежжа хIара художника ший лоIамагIа болх бе бокъо а луш, парте гIо ду цунна вахаре нийсса никъ харжа, дерригача советски халкъа йоккхийча планашцеи дагалаттаращцеи ший творчество юзза. Сийлахь-доккхий хIамаш карагIдувлача вай замано Нохч-ГIалгIайчен художникашта хьалхашка хьаелл КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленума решенеша дIа ма-дехха болча хьинареча творчески къахьегама боарам боацаш йоккхий йола торонаш. Республике хьалкхиннай болхлой класса, ахархой, интеллигенце башха-дика кадраш. ДегIаенача социалистически общества саг — из ва художника теркама а кхоллама балха а юкъмоттиге латта везар. Художник хадданза а наха юкъе волаш, цар сурташ уж болча дIа а ухаш дехкаши шийна гуш дар ший дега юкъела чакхдувлийташ хила веза. Цхьабакъда вай цхьабола художникаш нахах бетталац, шоай профессиональни говзал дегIакхувлаш бац, боаггIаш бола теркам тIаахийтац цар вахаро хьалхашка уттадеча дешашта.

Оратoро дувц творчески союзий низаш вIашагIтоха дезарах, республика городаштеи юрташтеи художественни оформлени яра хьалххе а программа уттайнча бакъахьа хиларах. Укх гаргтача хана Грозный монументально-декоративни живописеи скульптураи произведенеш юкъейолча кердача зданешa, комплексашa хозагIъергйолаш санна хет. Вежарашха йолча республикай — Къилбаседа ХIирийчени Дагестанеи столицай санна ше морг кхы доаца сибат хьахургда цунна. Цхьабакъда цунга кхачар духьа беркате а дукха къахьега деза архитекторийи художникийи.

Республика художникий балха лакха мах барах къамаьл дечо дег тIара баркал оал партенеи правительстваи, дагадохийт шоаех дукхачарна юбилейни шера сийдола цIераш еннилга. Иштта цо белгалдаькхар республике выставочни зал, художникаша шоай произведенеш йолхийтара дIачутеleи хIаьта изобразительни искусства балхаца безам барашa эшаш йола материалаш: басараш, сурташ дехка кIадаш, багеташ йиергйолеи салон-тика хьайнйллача нийса хургдар, аьнна.

— Искусства торонашца халкъа эстетически кхетам балар сийдолаш декхар да, — аьлар ше йистевоалаш И. Д. Бекичева. Цудухьа художник декхарийла ва исторически карагIдаьннарех хьалйикъа йолча вай башха-дикача заман нийсса йолча произведенеш хьакхолла.

Республика городаши юрташи кердача цIеношца, майдашца хозъяра дукха низи хьинари тIаухийт Нохч-ГIалгIайчен архитектораша, — аьлар ше къамаьл деш Нохч-ГIалгIай АССР архитекторий Союза правлене председатела **Р. А.-Г. Гойгова.** Цу балха доккха дакъа юкъекхухь «Чечингражданпроект» института коллективо. Укхаза шоайла кхотабенна беркате къахьегаш я опыт йолеи къонеи кадраш. Царех ба нш. Загребайлов, Федотов, Авакелянц, Оськин, Ястребов, Серебряков, Щеголев, Закариадзе, кхыбараш.

Укх тIеххьарча шерашка сиха эргадоалаш латт г. Грозне сибат. Болх бе доладеннад цирк, нек ду бассейн, «Океан» яха тика, драмтеатр, мехкдаьтта институтеи университетеи дешара керда корпусаш, Ленина улица тIа сихдаь хьаллеш латт 9-зеи 12-зеи вIаштIардаь цIенош, хувцалуш йоагIа вокхаза юххера майда, Орджоникидзе цIерагIа йола проспект.

Юрташкарча районий сибат эргадаккхара, культурно-бытовой объекташ хьалъяра, юрта боахам промышленни ларда тIа баккхара тIаберзабаь дукха болх вай республике баь ца Iеш доалахарча республикашка а чакхбоах «Грозгипросельхозстрой» института коллективо. Укхаза архитекторий Союза членашца, штатни архитекторашна нш. Евлоевца, Паламарчукаца цхьана къахьегаш ба къонабараш нш. Румянцев, Зекоморный, Шубр, Черномаз, кхыбараш.

Цхьабакъда цу толамашца цхьана белгал ца доаккхаш дита йиш яц архитекторий Союза санна цхьаццайолча проектни организацей а балха юкъе нийслуш дола кхоачамбоацараш. Вай гIишлошъераш хIанз а тIехь Iалашбу чулоацама къеи моттигерча хьалашца ювза па луши йолча проекташца.

Архитекторий Союзо боаггIаш бола теркам тIабахийтац гIишлошъеча организацей балха, проекташ вай хано дIа ма-дехха вIаштIехьъяхара де дезараш могадац. КIезига къахьег Союзо архитектурана карагIдаьннараштa пропаганда яра, кагирхошта эстетически кхетам балара.

Къамаьл дечо белгалдоаккх Сийлахь-боккхача Октябро зодчей творчествана шерра торонаш хьайиллалга. халкъа архитектура хьакхолла торо еннилга. Вай республике гIишлошъелга халданза дегIаухаш латт. Цунга хьежжа ира латт архитектура художественни боарам лакхбара дош а.

Къамаьл де дош лу Нохч-ГIалгIай АССР искусствай заслуженни деятела, Ерригроссийски театральни общества республикански отделене председатела **Р. Ш. Хакишевна.**

Советски искусства сийдола декхар да ший халкъа гIулакх дар, йоах, цо. ХIанз кховзткъа шу дизад цо тешамеи цIенеи из ший бехктокхаме декхар кхоачашлу. Поэта дешашца аьлча, художника ший къахьегам ший республика къахьегамах дIакхетилга ховш хиларал кхы доккхагIа совгIат дац. Театральни искусства викалаша-шоай керттера декхар лоархI чулоацама кIоарга, форма къаьгаи халкъа вахара керла исторически доазув хьахьокхаши йола сценически произведенеш хьакхоллар. Советски патриотизма, пролетарски интернационализма, социалистически общество дIахо дегIакхувлара темашта дукха теркам тIа а ухийташ, республика театральни коллективаша хадданза шоай репертуара юкъеккхухь Коммунистически партена, советски халкъа революционни, тIемеи къахьегамеи толамашта хетаяь произведенеш.

Цхьабакъда, халахете а, республика драматургаша кIезига язду вай деноех лаьца. Цудухьа театрай репертуараштa юкъе кIезига я моттигерча тематикагIа йола актуальни произведенеш. Цкъазз моттигерча авторий пьесаш хьалйикъе хул къовл деш, дуаш-молаш, сакъердаш лелача сектантех, авантюристех. Моттигерча авторий хьинар совдаккхар духьа, цар творчества идейно-художественни боарам дегIабоалабара гIо дара Ерригроссийски театральни общества Нохч-ГIалгIай отделене республика йоазонхой Союзаца цхьана чакхъяьккхар кхыча городашкара тIахьийхача бовзаш болча театральни болхлошеи критикашеи дакъа лаьца драматургашта йола лаьрххIа семинар. Нохч-ГIалгIайчен викалаш Москверча семинарашка а хилар. Царех цхьабараш хIанз ерригача Союзе а бовзаш ба. Масала, къона драматург Е. Чебалин. Х. Нурадилова цIерагIча театре чакхъяьккхар «Театари эритлен» яха зональни Iилма-практически конференци, ВТО Нохч-ГIалгIай отделени республикера театральни вахар кхы а хьинарегIа де гIерт.

ЧIоагIа дика хеташ тIайцар театральни общественноcто РСФСР Министрий Совето «Яхь йола кIантий» яха спектакль Х. Нурадилова цIерагIча театре оттаеча дакъа лаьцарех цхьабараштa юбилейни шера К. Станиславске цIерагIа йола РСФСР Паччахьалкхеи преми хьожаярца лакха мах бар.

Конституце хIара статьяс, цун хIара мугIаро хьахьокх советски халкъо экономикаи культураи дерригача доакъошка даьха геттара доккхий толамаш, аьлар «Грозненский рабочий» газета пропаганда отдела заведующе **В. Д. Беловецке.** Кердача Конституце положенеш наха йовзийташ, вахара советски хьисапах, халкъий ленински доттагIалах, пролетарски интернационализмах махулла къаьгагIа дувца гIерт газет. Интернациональни тIема-партиотически кхетам балара дика гIо ду хIара бетта «Вошал». «Денал» яхача «Грозненский рабочий» дийъ шу совгIа йолча хана арайоахача оагIонаша. Газет дешараша дика тIаийю «Халкъа гIулакх бахьаи къовсам лоаттабьраш», «Советий Iаьдал духьа», «Ленина наькъагIа, Октябра наькъагIа, яхача рубрикашта кIал кепаетта материалаш.

Даьр кIезига дац. Дале а редакце коллектив карагIдаьнначунга самокритично хьожаш я. Газет дешараштa довш хиларах редакце юкъейоалаяьй керда разделаш. Иштта, масала, контрпропагандана теркам дукхагIа тIаахийта, республика вахаре нийслуш долча негативни гIулакхаштa етташ йола критически материалаш дукхагIа тела лаьрхIад.

«Советски Конституце малха кIал» яхача девизагIа республика йоазонхой Союзои книжкаш дезарий обществаи соахка чакхдаьхар советски литературана карагIдаьннараш дIадовзийтара тIадерзадаь дукха гIулакхаш, аьлар ше къамаьл деш Нохч-ГIалгIай АССР халкъа йоазонхочо, книжкаш дезарий республикански общества бехктокхамеча секретара **А. Х. Бокова.** Йоазонхой шоай произведеней турпалашца вIашагIбеттабелар заводашка, фабрикашка, колхозашка, совхозашка. Къахьегамхошца цу тайпара бувзамаш лоаттадар тIехь тIайоагIача хана а дIахо дахьа деза. Къаьстта боккха лоархIам болаш да кхуьш йоагIача тIехьенна духовни воздействи елга. Сийлахь-воккхача Горьке а хьалхадаьхад мел сийдола гIулакх да бераштa знаней хьаст — книжкаш дезадалийтар.

Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни художнико, республика художникий Союза парторганизаце секретара **Х. А. Ахмедова** ший къамаьл хетадир изобразительни искусства средствашца кердача Конституцена пропаганда яра дешаштa. Цо дийцар гойтара агитаци хьаеча, городаши юрташи дика кийчъяьча панноша, плакатни живописаца хозагIъяра юкъе художникаша лоацача хьинареча дакъах. Цунца цхьана цо белгалдаьккхар цхьабола художникаш таханарча ден декхарех юстара бувлилга. Иштта цхьаккха художникаш бехк баккха мегаргбац пейзажни сурташ дахкара из тIера хиларах. Цхьабакъда выставка дукхагIча даькъе ландшафташ хьахьокхача суртех хьалйнза хилча кIезиг-дукха шек ца ваьлча валац.

Республика йоазонхой, композиторий, актерий, художникий творчествана телевидене пропаганда ярах дийцар телевидене студе воккхагIволча редактора **А. Д. Кусаева.** Цхьа шу гаргга ха яьккхар «Даьхе, хьо хестаю аз» яха телевизионни конкурс чакхйоаккхаш. Цо гучаьяхар керда башха-дика таланташ. Дукха къахьийгар телестуде республика къахьегамхошта Къилбаседа Кавказа вежарашха йолча республикай литературеи искусствои йовзийташ. Цунца цхьана къамаьл даьчо критика йир телевидении санна нахаца айхха бувзам лоаттабара средствах биэза пайда ца эцача йоазонхой, художникий союзашта, театральни обществана.

Пленума балха юкъе дакъа а лаьцар къамаьл а дир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара **М. О. Бузуртанова.** Республика творчески союзий болх баьшха а баьшхи, цо хоадам боллаш декхараш оттадир СССР кердача Конституце пропаганда яра, КПСС XXV-ча съездо дIа ма-дехха къахьегамхошта идейно-политически, къахьегамеи нравственнии кхетам луча областной партийни организацена творчески болхлоша новкъостал дара хьакъехьа.

«Союз-27» яхача космически кема командир, подполковник Джанибеков Владимир Александрович.

ТАСС специальни фотокорреспондентий А. ПУШКАРЕВЕИ В. САВОСТЬЯНОВЕИ сурт.

«Союз-27» яхача космически кема бортинженер, СССР летчик-космонавт, Советски Союза Турпал Макаров Олег Григорьевич.

ТАСС специальни фотокорреспондентий А. ПУШКАРЕВЕИ В. САВОСТЬЯНОВЕИ сурт.

«САЛЮТ-6» — «СОЮЗ-26» — «СОЮЗ-27»: ТОХКАМАШ ДЕШ ВА СОВЕТСКИ ВИЪ КОСМОНАВТ

НИКЪ БАРА УПРАВЛЕНИ Ю ЦЕНТР. 12 январь. (ТАСС) ДIахо никъ беш я «Салют-6»—«Союз-26»—«Союз-27» яха космически комплекс. Траектории бустамий даннеша хьахьоккхачох коплекса орбита параметраш иштта я:

—Лаьттан тIара эггара гаьнаялар—367 километр,

—Лаьттан тIара эггара гаргагIа хилар—334 километр.

—го боаха ха —91,3 минот,

—оагIора ялар —51,6 градус.

Космонавтий Романенко Юре, Гречко Георге, Джанибеков Владимира, Макаров Олега балха ди дехкаш йолча комплекса тIа дIадоладелар Iуйрийна 8 сахьат даьлча.

Ден программагIа де лерхI. медицински биологически тохкамаш, технически эксперименташ, станцеи космически кемайи цхьайолча бортови системашка профилактически хьажари контрольни тохкамаши, киносъемкаш, телевизионни репортажаш.

Биологически тохкамаш дара программагIа микроорганизмаш клеткашта екъаялара генетикана космически наькъа фактораша еш йола влияни Iомаяра йола «Цитос» яха эксперимент кхоачашъе болабеннаб космонавташ. Из эксперимент ю машара гIулакха космически аренашка тохкамаш дареи пайда эцареи даькъе СССР-ои Францеи цхьана леладеча гIулакхий программага хьежжа. Эксперимента эша аппаратура Советски Союзеи Францеи специалисташа хьаьь я.

Телеметрически информацеи экипажа докладийи даннеша яхачох космически комплекса бортови системаш лерттIа болх беш я. Комплекса чура хьалаш лаьттан тIа дарашка дIакхоачаш да. Новкъостий Романенко, Гречко, Джанибеков, Макаров могаш-маьрша ба.

Советски виъ космонавто лаьттана гаргарча орбита тIа деча балхий программа толаме кхоачашеш я.

ЛЕКТОРИЙ-МЕЖДУНАРОДНИКИЙ СЕМИНАР

Укх шера 12 январе КПСС Нохч-ГIалгIай обкома политически дешара ЩагIа хилар лекторий-международникий, лакхерчеи юкъерча специальни дешара заведеней общественни Iилмай преподавателий, дунеи халкъашта юкъерча хьала дешашта болча политинформаторий группай кулгалхой, агитколлективай кулгалхой семинар. Семинаре дийцар КПСС ЦК, СССР-ен РСФСР-ен Лакхехьарча Советий Сийлахь-йоаккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара хетаьча торжественни заседание материалашта, СССР кердача Конституцеца, КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленума, СССР Лакхехьарча Совета VIII сессе Соцамашта пропаганда яра хьакъехьра делаш.

«Сийлахь-боккха Октябри дунен социалистически системен» яхача темах лекци йийшар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома лектора В. В. Банкина.

Парте обкома лекторски группа кулгалхочо В. А. Губина йийшар «Сийлахь-боккха Октябри дунен сибат хувцадалари» яха лекци.

«СССР Конституци — дунен тIа эггара хьалхарча халкъа юкъарча паччахьалкхен Керттера Закон» — иштта яр Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча суда председатела, юридически Iилмай кандидата К. Д. Бурмистрова йийшаьа лекце тема.

Дунен халкъашта юкъерча темаех йолча лекцей чулоацамех царна рецензеш яра практикаи хьакъехьа къамаьл дир РСФСР «Знание» яхача общества республикански организаце СССР арахьарча политиканеи дунеи халкъашта юкъерча гIулакхаштеи пропаганда яра йолча Iилма-методически совета рецензентий группа кулгалхочо, Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университетета политически экономе кафедра доцента, экономически Iилмай кандидата А. М. Багдасарина.

Къамаьлаш даьраша жоп делар семинаре дакъа лоацаш хиннараша тийннача дуккхача хаттарашта.

СОВГӀАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

«КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ КЪАХЬЕГАМХОШТА ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

1974 шера 18 январерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа дуккхача шерашка цӀена къахьегарахи къахьегаме карагӀдаьннарий хам беши СССР Лакхехьарча Совета Президиума цӀерагӀа «Къахьегама ветеран» яха медаль лойла:

Старопромысловски районе гӀолла ДОСААФ организацешка гӀолла:

Архиреев Алексей Алексеевича — техника.
Анальков Александр Афанасьевича — хаьхочоа.
Бабаджанов Артем Ильича — бухгалтера.
Ботвинкин Федор Артемовича — техника.
Бабарыко Иван Александровича — техника.
Васютин Гаврила Степановича — повара.
Ведешин Михаил Ивановича — пенсионера.
Гончаров Иван Михайловича — техника.
Глазунов Семен Трофимовича — шофера.
Герасименко Иван Архиповича — слесара.
Гладкая Евдокия Михайловнана — болхлочоа.
Глацун Владимир Васильевича — отделене начальника.
Глазырин Павел Степановича — воккхагӀволча техника.
Гусаров Павел Михайловича — плотника.
Ератов Михаил Федоровича — хаьхочоа.
Завьялов Степан Максимовича — хаьхочоа.
Исаков Василий Васильевича — техника.
Кулиш Афанасий Лаврентьевича — техника.
Кондратьев Николай Ивановича — техника.
Каменская Наталья Петровнана — медсестрана.
Кирякин Алексей Александровича — охрана начальника.
Коструб Павел Григорьевича — диспетчера.
Лапшов Алексей Григорьевича — техника.
Лазарев Петр Васильевича — пенсионера.
Лобуренко Петр Прокофьевича — инженера.
Логунов Платонида Васильевнана — хаьхочоа.
Максютин Алексей Ивановича — техника.
Матютин Алексей Семеновича — хаьхочоа.
Митин Александр Сергеевича — техника.
Огурцов Петр Алексеевича — инженера.
Панченко Алексей Мироновича — моториста.
Петров Иван Федоровича — болхлочоа.
Поступайлов Яков Авдеевича — хаьхочоа.
Подлужный Петр Павловича — шофера.
Пензуров Иван Федоровича — техника.
Рыбин Митрофан Ивановича — пенсионера.
Рыбаков Николай Сергеевича — техника.
Сукач Анна Александровнана — пенсионеркана.
Сухарев Николай Трофимовича — шофера.
Стрельников Иван Трофимовича — техника.
Стульнев Георгий Ивановича — шофера.
Силин Сергей Сергеевича — фельдшера.
Сергеев Яков Андреевича — ВОХР отделене командира.
Савенко Геннадий Ивановича — инженера.
Ситливой Федор Афанасьевича — начальника помощника.
Сазонов Александр Николаевича — хаьхочоа.
Тренчиков Иван Ивановича — техника.
Трудков Артем Анатольевича — хаьхочоа.
Фетисов Андрей Ивановича — ВОХР стрелока.
Федоров Яков Семеновича — гаража начальника.
Шушпанов Павел Егоровича — шофера.
Шевцов Тихон Захаровича — шофера.
Яриков Василий Ивановича — техника.

«Старогрознефть» НГДУ гӀолла:

Ахамалов Ахмадука — бурильщика помощника.
Алленова Мария Федоровнана — машиниста.
Бегальский Владимир Осиповича — слесара.
Богомазов Иван Самойловича — электромонтера.
Бедринцева Вера Николаевнана — электромонтера.
Бориско Григорий Павловича — слесара.
Бутко Василий Иовича — оператора.
Боровик Пелагея Семеновнана — машиниста.
Беленкова Елена Федоровнана — машиниста.
Вакулина Нина Васильевнана — оператора.
Гашин Николай Родионовича — оператора.
Доценко Василий Ивановича — оператора.
Детисова Нина Николаевнана — оператора.
Зимин Виктор Ивановича — стропальщика.
Задорожная Мария Ивановнана — машиниста.
Зумаев Баудин Дахаевича — бурильщика.
Иванов Иван Константиновича — электромонтера.
Копытова Анна Сергеевнана — пенсионеркана.
Колпикова Анна Филипповнана — оператора.
Климова Евдокия Николаевнана — машиниста.
Лозовая Галина Федоровнана — товарни оператора.
Мельник Мария Карповнана — машиниста.
Мухин Бориса Алексеевича — токара.
Оганьянц Рома Сумбатовнана — инженера-технолога.
Осипенко Зоя Степановнана — машиниста.
Пивень Александра Ивановнана — электромонтера.
Павлов Владимир Дмитриевича — пенсионера.
Пурдиков Александр Терентьевича — стропальщика.
Павленко Раиса Петровнана — товарни оператора.
Петько Назар Степановича — оператора.
Родин Михаил Ивановича — слесара.
Симченко Валентина Романовнана — электромонтера.
Соболь Иван Матвеевича — оператора.
Смогленко Раиса Ивановнана — оператора.
Солдатова Анастасия Тихоновнана — оператора.
Самохвалов Егор Афанасьевича — вышкомонтажника.
Сериденко Клавдия Даниловнана — котельне машиниста.
Ситников Василий Ивановича — оператора.
Сулимова Полина Павловнана — инженера.
Таранова Елизавета Карповнана — электромонтера.
Турко Нина Васильевнана — машиниста.
Удановский Василий Васильевича — вышкомонтажника.
Финогенова Антонина Васильевнана — машиниста.
Финогина Владимир Алексеевича — мастера.
Федоров Николай Ивановича — слесара.
Шевцова Клавдия Георгиевнана — машиниста.
Шевелев Леонид Васильевича — инженера-технолога.
Цыганков Николай Георгиевича — оператора.
Юркус Варвара Павловнана — машиниста.
Яицкая Екатерина Матвеевнана — оператора.

«Оргтехника» яхача производствении объединене «Электроприбор» заводе гӀолла:

Белявцев Павел Алексеевича — плотника.
Болотин Абрам Григорьевича — инженера - конструктора.
Ерещенко Надежда Федоровнана — прессовщицана.
Живило Прасковья Алексеевнана — намотчицана.
Малютина Павлина Серафимовнана — прессовщицана.
Михеева Евгения Степановнана — болхлочоа.
Овчинникова Мария Герасимовнана — пенсионеркана.
Пташкина Мария Ермолаевнана — упаковщицана.
Романкова Вера Федоровнана — йоккхагӀйолча табельщицана.
Ситникова Надежда Матвеевнана — пенсионеркана.
Сулоева Евдокия Гавриловнана — прессовщицана.
Супручева Мария Прокофьевнана — пенсионеркана.
Тонкошкуров Александр Григорьевича — гальваника.
Тиничкова Мария Ивановнана — пенсионеркана.
Халюткина Антонина Матвеевнана — пенсионеркана.
Черников Василий Елиферьевича — плотника.

«Трансмаш» яхача заводе гӀолла:

Арсанукаев Вахид Арсанукаевича — мастера.
Корнеева Нина Григорьевнана — кладовщика.
Магилат Михаил Васильевича — плотника.
Пономаренко Федор Корнеевича — слесара-сборщика.
Фомин Александр Петровича — электросварщика.
Шамрай Иван Васильевича — грузчика-экспедитора.
Эдильханов Апти Эдильхановича — воккхагӀволча мастера.

«Грознефть» объединене Грозненски бурув тохара балхий управлене гӀолла:

Астапов Михаил Кондратьевича — электромонтера.
Бузаверов Федор Максимовича — дизелиста-моториста.
Даутова Фатима Вагаповнана — керттерча бухгалтера.
Евсюков Константин Спиридоновича — пенсионера.
Ландырев Николай Пантелеевича — такелажника.
Кандабаров Василий Мироновича — слесара.
Калайтанов Игнат Семеновича — бурильщика помощника.
Мирзоев Мирзо Балагулановича — буровой начальника.
Макаров Александр Федоровича — бурильщика.
Родин Алексей Ефимовича — бурильщика.
Шевитская Наталья Васильевнана — болхлочоа.
Щегольков Иван Георгиевича — слесара.
Эльмурзаев Ӏарбена — слесара.
Эльбазуров Мовлди Гельмерзоевича — слесара.

Грозненски опытно-мелиоративни станце гӀолла:

Дубовая Мария Никитичнана — лаборанта.
Ковалевский Михаил Всеволодовича — отдела кулгалхочоа.
Кучеренко Антонина Васильевнана — пенсионера.
Кириенко Иван Алексеевича — пенсионера.
Мальцева Любовь Гавриловнана — учетчика.
Нарыкова Мария Васильевнана — болхлочоа.
Рулева Анна Григорьевнана — болхлочоа.

«Старогрознефть» НГДУ болхлой снабжене отделе гӀолла:

Бухаров Степан Никифоровича — пенсионера.
Гетман Мария Васильевнана — № 10 йолча тика йоккхагӀйолча продавеца.
Лежейко Иван Савельевича — пенсионеркана.
Мелкумян Грант Артемовича — пенсионера.
Мельникова Асия Арифоновнана — № 22 йолча тика кассира.
Сенчикова Анна Ивановнана — № 38 йолча тика йоккхагӀйолча продавеца.
Трубина Нина Ивановнана — № 33 йолча тика заведующена.
Пономаренко Серафима Федоровнана — пенсионеркана.
Пипхелаури Меланья Ивановнана — № 1 йолча столове кладовщика.

Промыслови геофизика специальни конструкторско-технологически бюро гӀолла:

Марченко Сергей Федоровича — токара.
Белякова Пелагея Александровнана — гальваника.

Ленински районе гӀолла Нохч-ГӀалгӀай транспортни управлене 1436-ча автоколонне гӀолла:

Ачашкин Георгий Васильевича — слесара.
Айрапетов Андроник Саркисовича — шофера.
Баларин Марина Ивановнана — мойщицана.
Глотов Иван Ивановича — аккумуляторщика.
Кадунова Антонина Васильевнана — болхлочоа.
Кабаненко Анна Семеновнана — уборщицана.
Кулакова Ирина Ивановнана — уборщицана.

«Красный молот» яхача завода медсанчасте гӀолла:

Германская Валентина Семеновнана — фельдшера.
Саркисянц Эвелина Арамовнана — цергий лора.
Скворцова Валентина Петровнана — рентгенлаборантка.
Фаниева Надежда Абрамовнана — фельдшера.

«Чеченингушстройматериалы» яхача объединене № 2 йолча Грозненски гӀишлон-материальни комбинате гӀолла:

Батиева Елена Илларионовнана — пенсионеркана.
Бублева Мария Васильевнана — садчицана.
Евтехова Екатерина Ивановнана — кочегара.

Нохч-ГӀалгӀай респотребсоюзе гӀолла:

Гусарь Василий Иосифовича — хаьхочоа.
Гусарь Лариса Григорьевнана — дворника.

А. П. Чехова цӀерагӀча республикански библиотеке гӀолла:

Бабенко Любовь Михайловнана — йоккхагӀйолча библиотекара.
Коноченко Раиса Николаевнана — пенсионеркана.
Мамедова Кабиха Абуевнана — сектора заведующена.
Мачула Лидия Ивановнана — пенсионеркана.
Мищенко Анна Никитичнана — пенсионеркана.
Натарова Антонина Александровнана — пенсионеркана.
Стрепетова Ольга Михайловнана — библиографа.
Скубко Анна Антоновнана — отдела заведующена.

А. Гайдара цӀерагӀча республикански берий библиотеке гӀолла:

Бахчиван Клавдия Ивановнана — гардеробщицана.
Борисова Мария Филипповнана — персональни пенсионеркана.
Кагерманова Мария Александровнана — болхлочоа.

Нохч-ГӀалгӀай пачхьалкхен филармоне гӀолла:

Аркадин Аркадий Ивановича — артиста.
Люсина Екатерина Леонтьевнана — кассира.
Петрушин Сергей Никитовича — концерташ вӀаштӀехьдахара волча уполномоченнена.
Чирков Петр Филипповича — швейцара.

«Грознефть» объединене Грозненски бурув тохара балхий управлене гӀолла

Курынин Александр Матвеевича — начальника заместителла.

Ялата продуктай городской реалбазе гӀолла:

Ляува Багат Сафаровнана — болхлочоа.
Тангиев Махье Шах-Марзийна — мастера помощника.

«Грознефть» объединене оборудованена ремонт еча базе гӀолла:

Ширманов Михаил Григорьевича — токара.
Романовский Михаил Федоровича — токара.

Грозненски макаронни фабрике гӀолла:

Татиевская София Исааковнана — йоккхагӀйолча бухгалтера.
Ужахов Къарше Къурейша — грузчика.

«Чечингкооптранс» производственно - транспортни объединене гӀолла:

Волик Петр Ивановича — шофера.
Винников Василий Емельяновича — слесара.
Дукаев Магомед Дачаевича — шофера.
Дудургов Ахьмада Мурата — шофера.
Межидов Пашана — шофера.
Подройкин Иван Михайловича — шофера.
Чернокозов Василий Хрисанфовича — шофера.
Ширяев Виктор Ивановича — шофера.
Шиянов Яков Никифоровича — шофера.

«Чечингколхозстрой» объединене гӀолла:

Пантелеев Андрей Михайловича — кадрай отдела воккхагӀволча инспектора.

№ 5 йолча городской профессионально - технически училище гӀолла:

Болдырев Александр Васильевича — слесара.
Минакова Анна Мироновнана — хьехархочоа.
Пересада Михаил Леонтьевича — шофера.
Ревезов Петр Тимофеевича — директора дешара - производствени балха волча заместителла.
Чеботкавич Павел Ивановича — производственни дешара волча мастера.

«Автоспецоборудование» яхача Грозненски опытно-экспериментальни заводе гӀолла:

Аликперова Мария Ивановнана — болхлочоа.
Глотов Николай Гавриловича — газорезчика.
Горынин Иосиф Евсеевича — слесара.
Доронин Иван Яковлевича — слесара.
Дорошенко Демьян Сергеевича — пенсионера.
Захарова Александра Алексеевнана — стерженщицана.
Закаева Мария Моисеевнана — болхлочоа.
Новиков Иван Максимовича — токара.
Омариев Гарон Айталаевича — слесара.
Чубченко Иван Афанасьевича — заточника.

Грозненски аэропорте гӀолла:

Авксентищев Василий Ивановича — хаьхочоа.
Абрамов Акоп Амбарцумовича — хаьхочоа.
Бондарь Анна Сафоновнана — болхлочоа.
Бондарева Елена Васильевнана — кассира.
Бороденко Антон Леонтьевича — шофера.
Васюк Степан Михайловича — хаьхочоа.
Гугнев Степан Андреевича — шофера.
Грач Иосиф Давыдовича — техника.
Ловягин Трофим Макаровича — хаьхочоа.
Можаев Иван Ефремовича — шофера.
Машков Николай Ивановича — хаьхочоа.
Михайлова Вера Николаевнана — кладовщицана.
Найденов Сергей Сергеевича — шофера.
Помогалов Федор Ивановича — техника.
Плахотников Павел Ивановича — пожарни караула начальника.
Прунин Василий Ивановича — хаьхочоа.
Попов Кузьма Федоровича — грузчика.

№ 1 йолча болхлой кагирхой школе гӀолла:

Моисеева Анна Петровнана — пенсионеркана.

Нохч-ГӀалгӀай АССР пачхьалкхен страховане управлене гӀолла:

Коршунова Галина Витальевнана — керттерча бухгалтера.
Чебоксарова Ольга Ивановнана — пенсионеркана.

«Грозненский рабочий» яхача издательстве гӀолла:

Реутова Антонина Степановнана — машинисткана.

«Консервплодоовощ» яхача Нохч-ГӀалгӀай аграрно-торгови объединене «Родина» яхаач сомий баьцадаарий совхозе гӀолла:

Доцентко Елизавета Демьяновнана — хаьхочоа.
Харченко Александра Сергеевнана — болхлочоа

Нохч-ГӀалгӀай республикански медучилище гӀолла:

Беркович Ефим Абрамовича — хьехархочоа.
Шепелева Валентина Ивановнана — швейцара.

«Грозэнерго» РЭУ Малхбузехьарча электрически сеташка гӀолла:

Бараков Константин Антоновича — шофера.
Ржевский Александр Николаевича — электрослесара.

Грозненски телеграфе гӀолла:

Тарасян Анна Андреевнана — аппаратни цеха начальника.

Грозненски мехкдаьтта институте гӀолла:

Москаленко Иван Иосифовича — мастера.
Шмелькова Анна Алексеевнана — лаборанта.

Госгортехнадзора Къилбаседа-Кавказа округа управлене гӀолла:

Стефанцев Алексей Ефимовича — газови надзора отдела начальника.

Нохч-ГӀалгӀай республикански цӀий чудеттача станце гӀолла:

Бешкеева Марта Илларионовнана — секретарь - машинисткана.
Жданов Харламий Потаповича — шофера.

Телевиденен радиовещанен комитете гӀолла:

Стрельникова Полина Дмитриевнана — диктора.

Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель
Х. БОКОВ.

Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1977 шу, 14 декабрь.

УКХАЗА ДУКХА БА ХЬОКХАМЕ КЪАХЬЕГАШ

Продукци маьхала яккхара пятилетка шоллагӀча юбилейни шера план ханал хьалха кхоачаш а я, планагӀа лаьрхӀачул совгӀа маьхала яьккхар цхьа миллиони 252 эзари сома маьха продукци Грозненски производственни объединене хӀамаш тегараша. Уж толамаш лох па долийташ дӀадоладаьд цар ер шу а. Январь бетта хьалхарча декада задани дикка тӀехкхоачашъяьй цар.

Иштта къахьегама толамаш доахача дизза дакъа а лоацаш, хӀанзлехьа пятилетка хьалхарча кхаь шера, иштта диъ шера задани кхоачашъяь дукха болхлой ба объединене. Пятилетка диъ шера план кхоачашъяьй Хумидов Ширвани Алаудиновича, Исаев Амсудин Хасанбековича, кхыбараша. Кхаь шера задани кхоачашъяьй резака Патмальник Валентина Прокофьевнас, настильщица Даценко Надежда Васильевнас, кхы дуккхачар а.

СУРТА ТӀА: (аьрдехьара аьттехьа) резак В. Патмальник, барзкъаш доахар Ш. Хумидов, настильщица Н. Даценко.

Н. ПЛИЕВА сурт.

«Ингушский» совхоза № 1 йолча мехотряде болх беш комсомольско-кагирхой 2 экипаж я. Царех цхьаннена керте латт къона коммунист Цечоев Махьмад-Гири (сурта тӀа). ПланагӀа шера 800 гектар условни оахам де дезаш хиннача цун Т-40 даьд 1400 гектар.

Пятилетка кхоалагӀча шера кхашкарча балхашта техника кичъяь ваьнав из ханал 7 ди хьалха. М.-Г. Цечоева къахьегам белгалдаьккхад «Победитель социалистического соревнования 1977 года» яхача значаца.

М. ГУНОЕВА сурт.

ТЕХНИКА ТОАЮ КХУВРЧ

Техника ший ханнахьеи тешамеи тоаяь яккхара берригa шоай теркам тӀабахийта къахьегаш ба хӀанз тха совхоза мехмастерске болхлой, механизатораш.

Тракторaш а тӀехьатосса инвентарь а соахка цхьоалагӀча октябре тоае йолайр оаха. ХӀаьта йиълагӀча квартале планагӀа 22 трактор кийчон мугӀаре дӀаоттае езаш дар. Уж ерригаш а ший ханнахьа тоаяь яьхар. ХӀанз царна тӀа удобренеш, доакъар хьатӀакхухьаш къахьегаш ба механизатораш.

Эггара хьалха шоай тракторaш тоаяь яьхар Беков Махьмад-Гире кулгалдеча бригада механизатораша: Беков Моьхмада, Арсамаков Ювсапа, Цолоев Аюба.

Укх шера хьалхарча квартале планагӀа 26 трактор тхоай боахамен 16 «Сельхозтехника» Урус-Мартановскин Сунженски райони объединенешкен тоае езаш я. Тхоай мехмастерскешка тоае еза техника 23 февраль тӀакхоачаш кийчон мугӀаре дӀаоттае декхар тӀаийцар механизатораша. ХӀаьта шоаш лаьрхӀар кхоачашдар духьа, низ хьинар кхо ца деш къахьегаш а ба хӀанз. Оздоев Ӏийсае, Тумгоев Исраилеи, Евкуров Шамсуддинеи шоай трактораш тоаяь баьинаб. Инсача 23-ех алаш мастерске латт. Уж а кастта тоаяь йоахргья.

Тракторий моторaш тоадеш коммунист, совхоза парткома юкъевоагӀа Тохов Муса ва. БархӀ шу совгӀа ха я цо мастерске болх бу. Цу юкъа моторaш тоадара говзал дика караерзаяьй цо. Цудухьа овсаре болх а бу. Дийнахьара нормаш юкъера лаьрхӀача 180 процент кхоачашъю. Мотор тоабеча хана эша керда оатхал хьае е сварка е езаш моттиг ниисъелча токара, газосварщика новкъостал эшац Мусайна. Уж балхаш ше кхоачашду. Цул совгӀа цо тоабаь мотор тешаме а хул.

Эггара дукхагӀа мастерске болх беш Мерешков Ильяс ва. Мусас санна кхо специальность Ӏомаяьй цо. Эше жестянщика, медника, вулканизатора болх бу Ильяса. ХӀаьта хьадер цӀеген дикеи а ду. Цул совгӀа шийгара гӀо эшаш тӀаьеначоа дикача хьехамца а гӀулакхаца а новкъостал ду цо. Из бахьан долаш сий цун коллективе.

Раьза ба совхоза кулгалхой а механизатораш а газоэлектросварщика Аушев Хас-Махьмада беча балха а. ХӀанз ворхӀлагӀа шу да цо са тессача денз боад къовлабалалца сварка еш болх бу. ХӀаьта болх боацаш из виса а висац. БӀаьстан балхаш деш тракторий, тӀехьатоссача инвентара кагъеннача оатхалашта сварка еш, эхки июнь бутт болабеннача денз ноябрь бутт тӀакхаччалца ка бола ялат, хьажкӀаш чуэцача комбайнашта гӀулакх деш, Ӏай мастерске къахьегаш хьавоагӀа из.

Цхьацца кхоачамбоацараш а нийслу тха болх лерттӀа дӀабахьа новкъарло еш. Царех керттера яр — запасной оатхалаш ца таар. Къилбаседа-ХӀирий республика, Урус-Мартановски района боахамаша эшача оатхалаца цхьацца новкъостал ца доре тха гӀулакхаш геттара во хургдар. Хиланза яргӀоаца оатхал лехаш лелаш цхьайолча хана тхацига а кхоач цу боахамий викалаш. Царна низ дӀакхоача новкъостал ду оаха а тхой аргӀагӀа.

Техника тоаяра укх шера тӀаийца социалистически декхар тха мастерске къахьегамхоша кхоачашдергхиларах шеко яц са.

Х. АРАПХАНОВ,
«Назрановский» совхоза мехмастерске заведующи.

Торонех пайда эц

Толамца чакхдаьккхар иттлагӀча пятилетка шоллагӀа шу Малгобекски района «Кавказ» яхача совхоза хьайбаш леладераша. План 2000 йолаш хӀара Ӏаттагара 2216 килограмм шура яьккхар цар. Цу гӀулакхо торо хилийтар тӀаийца хиннача социалистически декхарел совгӀа 60 тонн а йолаш пачхьалкхенга 760 тонн шура йохка.

ТӀехкхоачашдир къахьегамхоша пачхьалкхенга кхыйола хьайбай продукци йохкара декхараш а. Иштта, дулх план 290 тонн йолаш — 301 тонн, тха планал совгӀа 2,8 тонн долаш 32,8 тонн дехкар.

Уж толамаш даха къаьстта доккха новкъостал дир Исаева Шура, Исаева Лайса, Трапезникова Олимпия, Кондращук Мария санна болча доярказа, кхыча сий долча къахьегамхоша. Масала социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхача Исаева Шурас — 3119 килограмм, цун йишас,—яхье шоллагӀа хиннача Исаева Лайсас — 2742 килограмм шура яьккхар хӀара Ӏаттагара, планагӀа 2000 килограмм яккха езача.

Доккхий да совхоза хьайбаш леладераштa укх шера хьалхашка латта декхараш. План 700 тонн йолаш, пачхьалкхенга 760 тонн шура йохка дош деннад цар. Из а Советский Союза керттера Закон — керда Конституци тӀаийцача дийнахьа ехка яккха декхар тӀаийцад.

ЛаьрхӀар кхоачашдар духьа шерра социалистически яхь а йоржаяь еррига торонаш оврцагӀаьха къахьегаш ба хӀанз.

Ер шу доладеннача денз хӀара дийнахьа юкъера лаьрхӀача 6 килограмм шура йоаккх Ӏаттагара. Из я соахка укх хана дийнахьа йоаккхаш хиннача 800 грамм дукхагӀа, хӀаьта пачхьалкхенга дийнахьа йохкар 400 килограм дукхагӀа я.

Шин ферме 457 етт лелабу совхозе. Белгалдаккха доагӀа I январь тӀакхоачаш боахаме планагӀа хила безар 420 етт мара ца хиннилга.

Доярказа юкъе яьржача яхье хӀанз а хьалха я Исаева Шура. Дийнахьа юкъера лаьрхӀача 10-11 килограмм шура йоаккх цо хӀара Ӏаттагара. Цун сийна арахийцаяр. ЦӀеча уголоке хьалтеха яьлла «Молния».

Дика вӀаштӀехьдаьхад хьайбаш леладерий салоӀилга. ЦӀеча уголоке латт телевизор, радиоприемник, истолаш тӀа укх керда газеташ, журналаш, шахматаш, шашкаш. Укхаза хьалтеха доал «Вай гаргара декхар — шура яккхара 1978 шерара халкъбоахама план 7 октябре кхоачашъяр» аьнна йоазув тӀадола плакат. «Хьайбаш леладечун уголок» яхача моттиге укх мехка дикагӀйолча доаркай, фермай балха опыт ювца журналаш, брошюраш. Уллуа хьалтеха йоал шин график. Цхьанне тӀа дӀаязъяь я соахка хӀара дийнахьа, бетта йоаккхаш хинна шура, шоллагӀчун тӀа укх шера йоаккхар язъю. Масала, 6 январе. Цу дийнахьа соахка хӀара Ӏаттагара 5,8 килограмм шура яьккха хиннай, укх шера — 6,7 килограмм яьккхай.

— Шура дукхагӀа яккха тхона эггара хьалха новкъостал ду доахан рационага хьежжа кхаба йиш хиларо, — йоах ферма бригадира декхараш кхоачашдеш йолча Бабенко Александра Петровнас.

Доакъар да ферме. Соахка планал дикка дукхагӀа Ӏалашде вӀаштӀехьдаьлар из совхоза къахьегамхой. Иштта, йол план 1200 йолаш — 1507 тонн, силос план 6000 йолаш — 9000 тонн, сенаж планал совгӀа 600 тонн йолаш 1250 тонн Ӏалашийр.

Доакъар дукха да аьнна зехьа доадац. Халданза пайда эц из кходе йиш хулийтача торонех. Доакъар кийчду шин цех я боахаме. Цига кийчъю дийнахьа юкъера лаьрхӀача 35 — 40 тонн барда. Юхе хӀама па юташ дуъ хьайбашa 50 — 60 процент ча, 15 концентраташ, 15 баьций витаминни хьоар а техе бардаца — хьаьн а дийн кийчду доакъар.

М. ХАМАТХАНОВ.

ЛАКХА ХЬУВКЪАМ МАССАНЕГА А КХЕЛУРГБА

1978 ШЕРА «СЕЛЬСКИЕ ЗОРИ» ЯХАЧА ЖУРНАЛА ЯНВАРСКИ НОМЕРА ОАГӀОШ ТӀА ГӀОЛЛА

«Пятилетка кхоалагӀа шу хьинаре дӀадоаладергда вай» аьнна даьча йоазонна кӀал кепатехад юбилейни шу дика дӀадоладарахи пятилетка кхоалагӀча шера декхарехи дола краяшкара, областашкара, автономни республикашкара даьхка хоамаш.

«Индустриальни дорда тӀа» яхача заметка тӀа хоам бу Къоаршой-Черкесий автономни областерча «Горный» совхоза къахьегамхой толамий хьакъехьа.

Журнала тӀа дукха кепатехай хьалха латтача колхозий, совхозий, бригадий, фермай, отделеней, звеньяй, лакха хьувкъам кхебе ховча къаьсткъаьсттача говзанчий балха опытах йола материалаш.

Къилбаседа Кавказерча кхаш леладераштa дика довз колхозий Российски Совета член, СССР Пачхьалкхен преме лауреат, Социалистически Къахьегама Турпал, РСФСР заслуженни агроном Анна Васильевна Черепова керте латтача, Краснодарски края «Кавказ» яхача колхоза механизированни бригада коллектива толамаш. Журнала тӀа кепатох «Ялат кхедечун ший бехктоахам» яхаш корта а болаш дола А. В. Череповай дувцар. Уйла тӀа а йохийташ из дийцача пайдаца хургда.

Кхаш леладераштa пайдана хьехамаш кӀезига корадоагӀаргдац иштта «Ипатовски кхай тӀара низ бола ка» яхача статья тӀара а. Цу тӀа ка болча культурай лакха хьувкъам кхебара технолгех дувц Ставропольски края технически прогресса Ипатовски районни Шеи директора И. Головкосин района юртбоахама продукташта волча керттерча пачхьалкхен инспектора Г. Фадеевен.

Дуга леладераштa шеко йоацаш езалургья «Лакхача хьувкъамга бода никъ» яха КПСС Адыгейски автономни областa Теучежски райкома секретара Ю. Тарасова статья. Авторо ма-барра бовзийт районерча дуга леладерий болх, дикагӀа барий цӀераш йоах, толамий «къайленаш» хьаелл.

«Лора а деш лаьтта леладар» яхача разделе уйла тӀаяхийталаш эрозех лаьтта лорадара Еррисоюзни Ӏилма-тохкама института директор, профессор Д. Ванин керте латтача социалистий группо язъяьча статьяна. «БӀаьстан юхьерча кхайна — дика фу» аьнна йоазув керте латт январски номера «Кхаш леладечун календара». Цу тӀа гульяьй бӀаьстан юкъе ювча культурай дика фу кийчдара даькъе толашагӀа йола опыт.

ЛаьрххӀа еша могаю оаха «Специализаце керда горизонташ» яха раздел. Къаьстта уйла тӀаяхийталаш «Края марка — жа леладелга» яхача Ставропольски крайисполкома юрта боахама производственни управлене начальника заместителa В. Полухина, «Уж хьайбаш хьа а къестадеш доахан кхабар» яхача Краснодарски края Хешески района Чапаева цӀерагӀча колхоза керттерча зоотехника Я. Кодышей хьайбаш леладара дешашта йолча Къилбаседа-Кавказски Ӏилматохкама института воккхагӀволча Ӏилман болхлочун В. Голованен статьяшта.

Хьайбаш леладеча фермашка доаханна дежа доакъараш кийчдара практика хьакъехьа дувц «Доакъарий учет ниса лелае» яхача разделерча материалех. Пайлана хьехамаш да «Халданзеи тешамеи» аьнна керте яьздаьча йоазонна кӀал комплекса къахьегамхоша Воронежски области Лискински района «Маяк» яхача колхоза доахан чуоттадаь кхабарах лаьца дувцараш.

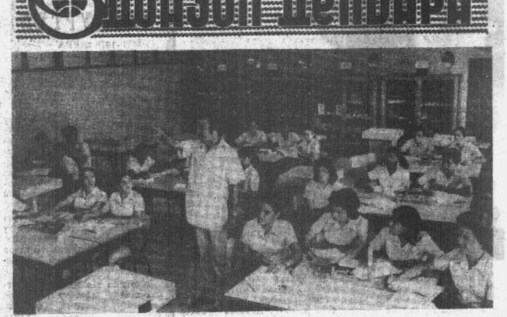
«Цхьан трактора доархӀаш болх дукхагӀа бар» яхача рубрика кӀал кепатеха я шун уйла тӀаозаргйола «Тракторни агрегаташ: цар болх вӀаштӀехьбаккхари лархӀари» яха «Межколхозсельпром» яхача Краснодарски краевой объединене председателa Н. Рябыхей Ростовски халкъа боахама института Ӏилман болхлочун Е. Стасиневичен статья.

Сомийн комсийн бешамаш леладераштa лаьрххӀа еша могаю оаха «Сомийн комсийн бешамашка» яхача разделера материалаш. «Шн шу даьнначул тӀехьагӀа» яха «Донплодопром» яхача областной производственно-Ӏилман пачхьалкхен-колхозни объединене керттерча агронома В. Логинна, «Халанза лела процесс» яха КПСС Дагестански обкома организационно-партийни балха отделене заведующе, экономически Ӏилмай кандидата М. Яхъяева, «Ӏилмаца доттагӀал а долаш» яха Хасав-Юртовски района «Дружба» яхача совхоза керттерча агрономен Дагестански юртбоахама института воккхагӀволча преподавателa Ш. Ахмедовен статьяш.

Журнала тӀа кхы а дукха я колхозно-совхозни производства тайп-тайпарча доакъой говзанчий балха опытах лаьца язъяь материалаш.

С. ЧЕРВОНЫЙ,
журнала корреспондент.

Доззол дешара

Кубе чIоагIа терках тIабохийташ кхоачашду педагогически кадраш кийчъелга. Нагахъа санна революци яллалехьа мехкарча еррига дешара заведенешка 20 эзар хьехархо хиннавале, хIанз 184 эзар ва уж. Цул совгIа тайп-тайпарча педагогически училищашкеи институташкеи кийчву кхы а 145 эзар хьехархо.

Алхха Матансасерча Кубински революце турвала Рене Фрага Морено цIерагIча педагогически училище дешаш ва юкхьанцарча школашта лаьрхIа хургвола 1.033 хьехархо. Царга дешийтара, практически занятеш яйтара, салаIийтара мел эша хьалаш долаш да.

СУРТА ТIА: лабораторин занятешка. Хьехархо Френк Наварро.

Н. АКИМОВА сурт.

ИНДИЙСКИ ОКЕАН: МАШАРА, КХЕРАМЗЛЕННА, ЦХЬАНА ГIУЛАКХАШ ЛЕЛАДАРА ТIЕХЬА

Дунен халкъашта юкъера кхоххам кIаьдбаран из процесс еррига континенташка дIайоаржаран духьа, Iоадеш латта герзаш соцадаран герзаш дIададаран духьа халкъаша лоаттабеча бIарччача къовсама юкъе Индийски океанах машара зона ярах дола дош вай замалахьа юкъмоттигерча проблемаех цаI а хинна дIаэттал. Из лоархIаме хилар гуччахьа да. Цу шеррача районе я дунен тIарча паччахьалкхенех дилагIа дакъа, кхоалагIа дакъа нах бах. ДукхагIа дараш колониальни гIабаш тIера а кхайса, политически экономически шовй лоIамера вахар чIоагIде гIерташ дола къона дегIауха мехкаш да. Уж деккараш, историческа опыто бакъдеш ма хиллара, кхоачашдулургдац бокъонца чIоагIача машара, тешшамеча кхерамзлени стабильностен хьалашка мара.

Цхьабакъда, империалистически державаш кхы тIа а милитаризаци еш я Индийски океана. Хьалъеш латт керда опорни пункташи Диего-Гарсия яхача гIайрен тIара американски яр санна йола тIема базаш, СЕНТО-и АНЗЮС-и яхараш санна йолча агрессивни блокаша чакхдоахача гIулакхаша цхьана лаьрхIача цу регионе цо оттаду цу юхе гIоллярча паччахьалкхений халкъий къамаш хьашташа цхьана тарлургдоаца хьалаш. Дукха ха йоаццаш «Имунгу вауваy» яхача мадагаскарски газето яздора, Индийске океане империалистически тIема базай сеть йоаржаяро лерхI империалистически монополей хьашташ лорадара гаранти оттае а океана гонахьарча мехкашкарен Африка къулбехьенерен къамий - кортамукъален болам юхасоцабе а.

Дагадохийтаргда вай, Индийски океанах машара зона ярах йола предложени массехк шу хьалхагIа а тIехьа Шри Ланка Республико енна хилар. Из идея 1971 шера къоабалийр ООН Генеральни Ассамблея, хIаьта цул тIехьагIа хьаллаьцар 1976 шера Коломбо хиннача, блокех дIа ца кхийттача паччахьалкхенаштен правительствашта керте латтарий конференце. Конференце дакъа лаьцараша политически деклораце тIа мегаргдоацаш лаьрхIар Диего - Гарсия яхача гIайрен тIара база санна йола кхыча мехкий тIема базаши гIирсаши хьалдар, леладар, шердар.

Дунен халкъашта юкъе шерра къоабалдаь тIайицад кхыча мехкий тIема базаш дIаяхарен цу районах машара зона ярен хьакъехьа Индийски океана бассейнерча паччахьалкхенаша дIадехараш.

Цу проблемацарча СССР гIулакхах лаьца аьлча, цун позици хьалхагIа цкъа санна дуккхаза а Советски кулгалхоша дIакхайкаьй. Советски Союзо даим хьаллоац цу районах кхоххамеи тIема довнийн кхуврч ца хилийта гIертилга. СССР-о цкъа санна дуккхаза а бакъдаьд дешаца хьаштдолаш долча дерригача мехкашца цхьана цхьатаррарча боакъонехи дунен халкъашта юкъерча права массане а къоабалъяь тIанйца нормаш кхоачашъяра ларда тIеи Индийски океанах машара зона ярах дола дош нийсачеи практически наькъаца къоастадергдола оагIув лохача дакъа лаца ше кийча хилар.

Советски Союза позици маьррен хьалдан хьахьекхай 1976 шера ООН-а Генеральни Ассамблея хьажийта дIачуеннача, Iоадеш латта герзаш соцадарен герзаш дIадахарен дешаех йолча Меморандума тIа. Документа тIа белгалдоаккх, Индийски океана районах машара зона яра овлаигара дош цигаpa кхыча мехкий тIема базаш дIаяхари кердаяраш яхкя ца гIертари хилар.

Индийски океана проблемашта чIоагIIа уйла тIаяхийтар дукха ха йоаццаш дуккхача афро - азиатски мехкий кулгалхоша Советски Союза кулгалхоша переговораш еча хана. Белггала аьлча, октябрь бовш Москве венача Инде премьер-министра М. Десаи сийна яьча приеме ше къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева белгалдаьккхар: «Азе халкъий хьашташа, вешта берригача машара хьашташа а ма-яххара хургдар Индийски океанера тIема гIулакхаш юхаозара хьакъехьа барт вIаштIехьбаккхар». Шина а оагIоно раьза хинна хьаллаьцар Индийски океанах машара зона ярца йола цу районерча халкъий уйла.

Цу проблемацара иштта уйла дунен халкъашта юкъера кхоххам кIаьдбара, герзаш Iоадела соцадара, халкъий кхерамзле чIоагIъяра тIаерзаяьча Советски Союза арахьарча политика наькъо ма-яххара я. Советий мохк, Индийски океанах машара зона е гIертача океана гонахьарча паччахьалкхенаша леладу гIулакхаш хьал а лоацаш цкъа санна дуккхаза а США-га кхайкаб цу района еш йола милитаризаци соцаяра из тIахьехаш. Цудухьа кхетадеш да. Азеи Африкан мехкашка а а хIаьта иштта Индийски океана дешашта йола Къаьстта Комитет чу а лоацаш. ООН-а гIозарашка а, укх шера аьхки Индийски океана хьакъехьарча цхьадолча дешаех лаьца дIайолаеша советско-американски переговораш чIоагIа раьза хинна тIанийца хилар. Уж толаме чакхъяьлча цу районера тIема гIулакхаш юхаозадала дезаш да.

Хьакхайкадаь ма-хиллара, переговораш хIанз практически наькъа тIа яьннай. 95 паччахьалкхенца цхьана Советски Союзо а хьаллоацаш, ООН Генеральни Ассамблея XXXII сессе къоабалъяьча резолюце тIа хьакхайкаду, Индийске океан машара зона я аьнна хьакхайкабара хьакъехьарча Декларацe лерхIараш чакхдахара цу переговораша гIо дарга догдоахаш хилар. Иззамо догдоахаш ше хилар хьакхайкаду цу регионерча общественносто а. «Планетерча, белггала аьлча Индийски океана районерча машар безача халкъашта ловра, — аьнна яздаьд цу дешах лаьца «Банглодеш таймс» яхача газето, — американо-советски переговораш цу сагатагIа долча деша хаьлда гIулакхаш вIаштIехьа а доахаш чакхъялар».

Океана гонахьарча паччахьалкхенашка дика лоархI цу проблемаца Советски Союзо лаьца нийса никъ. Хета а доагIаш хет царна цигара кхыча мехкий тIема базаш дIаяьхачул тIехьагIа мара Индийски океанах машара, сатема, дунен халкъашта юкъе цхьана гIулакхаш леладара зона елга чакхдоаккхалургдолеи бакъ долеи гIулакх а даь дIаоттадулургдац аьнна.

Ши-шегIа кхетадеш да, цу лерхIарашка бодача наькъа тIа хIанз а дикка халонаш хилар. ХIана аьлча Индийски океанах машара зона яра идея, тIехьалаттараш хиння ца Iеш, дорха моастагIий а боландаь: американски «керашкара» а гуччахьарча милитаристашкара а баьнна маоисташкеи массе тайпарча тIема авантюристашкеи кхачалца. Духхьал уж низаш да хIанз советско - американски переговорашта новкъарле е а цу тайпара Индийски океана дIахо милитаризаци яра тIаберзабаь никъ лелабе а гIертараш. Цу гIулакхо дIадех проблема укх эггара гаргагIча хана къовстае мел гIертарий низаш вIашагIтохилгеи айделлген.

И. КЛИМОВ. (АПН).

Кхо миллион гаргга саг ва Чехословаке социалистически къахьегама бригадай член волаш. Цу тайпара коллективаш «Производства эффективности къахьегама дикали лаххьара тIехьа» яхача дивизагIа мехкашерра дIайолаьча яхье хьалха латташ хьайоагIа.

СУРТА ТIА: Ветинерча машинашъеча заводе болх бешйолча социалистически къахьегама бригада членаш. Цу предприяте коллективо хьанал хьалха кхоачашдьдь лакха овсарле йола пневматически ткацки станокаш кийчъяра дола Советски Союза заказ.

ЧТК—ТАСС сурт.

«Китайски пенал» чухьнахьа

«МАССАНЕ ЮКЪАРЧА ПОРЯДКАГА» — НИЗА ТАЛГIЕШ ТIА А ХАЙНА

«Труд» яхача болгарски газето кепатеха араьккхай «КИР-ерча культурни революцех» даьнача зуламах йола «Низа талгIеш тIа а хайна массане юкъарча порядкага бода никъ» яха публициста З. Захариева статья. Цхьадолча даькъе лоац а яь АПН-о газетдешараштa арайоаккх из статья.

«Культурни революце» Китайна яь чов хIанз а йнйрзаяц, цу ханара гIулакхаш баьде IиндаргIа а хинна тIадийшад таханарча китайски вахара. Радикалаш оалача «бунга боккъо» кхайкаьрий экстремизмо, ма-дарра аьлча, бехказа боахар тIахьожам боацаш тIалоаттабу низ, могайора политически противникаш етташ, боабарга дIакхоачаш шоашкара еш йола суд. Шоаш сий доацача бахаря Iазапа кIалъоттабари кхераш хинна дуккхабараш шошоашта етташ бовр гIойленагIа хеташ хиннаб. Кхыметтел цу хьал тIа уж эттачул тIехьагIа а царех гIерташи цар кашаш нийрчадоахаши хиннад.

Харцахьа лоархIаш дале а, дIаяхача ханара во хIамаш шоаш ма-дарра хьагучадувлаш да хIанз а. Из бакъду хIанз а латташ болча ирача политически къовсамон керда тIаувттадеча низашеи. Мехкара хьал «геттара дика да» яхаш тешавеш дувцаш хабараш дале а, Китайра хоамаш ух дуккха нах Iазапе увттабеш, боабеш, шо-шоашта етташ бовш хиларах. Малхбузехьарча агентствашен кепайоазонои арайоах дуккхача городашка низий керда талгIи теха хиларах йола материалаш. Царех дуккхачар боабьрий спискаш арайоах, боабе судамаш яьрий, «мутIахьа ца хулараштa» дIахайтар духьа йоккхийча городий улицашка гIолла грузовикашта тIа а бетта хьал-Iо кхийларий сурташ кепадетт. Етташ боабьраш бехке бу «контреволюционни гIулакхаш леладарах, саботаж делаярах, складаш йовхарах, къоал дарах, низаш тIалоаттадарах, «Виъне бандане» царна тIехьалаттараштен духьалара къовсам ирбалара юха а наха низаш тIалоаттаде доладеннад Iаьдалаш, шо-шоашта етташ бозбанза ца боалача кхоачабеш. Радикалаш оаларашта мехка гуччахьа кхерам тIатессаро (кхыметтел етташ боабар а кIезига да царна!), гучох, царех дуккхабарий дуненах догъэккхийтад.

Цзян Цини цунна тIехьалаттараши Пекинеи провинцеи лийцачул тIехьагIа халача хьал тIа эттаб «сийлахь-воккхача кормче» гаргара нах. Совхка октябре а тIехьа «виънеца» цхьана лийцар Мао-Цзедуна кхоаччара гаргара нах — «культурни революци» йолча ханеи цул тIехьагIеи геттара чIоагIа лаьтта Ли Мини Ли Наи.

Кепайоазон тIа бе-бе хабараш арадаьннад Мао веший виIий Мао Юань-син ше-шийна теха венна хиларах. Цхьаькха тайпа хабар да, ше лаца беннач кхерамзлен органий викалашта цо духьале яьча метте из вийнав яхаш. Юххера а, кхоалагIча хабарга ладийгIачул тIехьагIа, Iаьдал шоай бе доллар духьа цунах пайда эца венна хиннав «виъ». Партена юкъера «реационни элементаш» паччахьалкхен переворот е кийчлуш я аьнна Цзян Цина хоам баь волча, цу хана Шэньянски тIема округа политкомиссар хиначa Мао Юаньсина ший бIу оарцагIа а баьккха, Пекина из тIаоза шийна мукъалулга дийха хиннад. Цу кланех сакхийнад «виъ» а царна тIехьалаттараш а лувцалба аьнна распоряжени еннача Хуа Го-фэна.

Мао Цзэ-дуна оагIув болаш хиларах каст-каста водаш хиннав из Чжунианьхае — китайски лидера резиденце. Ховш да, Мао ший веший виIа къаьстта терко еш хиннилга. Мао Цзе-дуна даь кепатоханза хинна къамаьлаш тIадолча сборника тIа да Мао Юаньсинаца цо кхозза даь къамаьлаш. Уж 1964 шерагара 1966 шерага кхаччалца йола ха чулоацаш а ший веший воIаца Мао Цзэ-дуна хиннача къамаьлий цхьа дакъа мара доацаш а да, цхьабакъда цу шиннена юкъера юкъмоттиг мишта хиннай дика хьахьокх цар. Геттара дика гуш да, китайски лидеро Мао Юань-син военни хьаким ве кийчвеш хинна хиларал совгIа, ший политически къовсама опыт цунга дIатийнна хилар а.

Мао Юань-синаца нийсденна хIама, кхы мел дараш морг дале а, пекински хьакимашта юкъе Iаьдал шо-шоай бе доллар духьа латтача къовсама цхьа оагIув мара яц.

(АПН).

КОММУНИСТИЧЕСКИ КХЕТАМ БАЛАРА

Укх деношка Грозне, Ленина цIерагIча культура Двореце «профессионально-технически училищешкеи хилар 1977 шера сентябрь бетта тIанйца КПСС ЦК-аи СССР Министрий Советеи «Профессионально-технически образоване системерча дешархошта дешар хьехара процесси кхетам лулгеи дIахо а эргадаьккха товдара хьакъехьара» соцам дикагIа кхоачашбара хетаяь республикански педагогически чтенеш.

Училищай дешархошта дешар хьехарен балха говзал Iомаярен дикагIйолча опытах бизза пайда эцара, керда методаши формаши юкъейоалаяра, дешархой хIама Iомаде гIертара уйла дегIайоалаяра, цар шоаш болх бе Iомабалара безам лакхбара, уж творчески дегIаахара эша хьалаш хьахийлийтара хетаяь яр республика професионально-технически образоване управлене дешара-методически кабинета методиста, РСФСР заслуженни хьехархочо Р. Д. Брила, Гудермесски юкъерча ПТУ-8 директора, РСФСР заслуженни хьехархочо Б. И. Перелякова, Грозненски ТУ-1 директора заместитела Г. Я. Карпенкос, педагогически Iилмай кандидата И. Т. Сенченкос, кхычар яь докладаш.

Шоай къамаьлашка докладчикаша керттера терках тIабахийтар кердача Конституце, СССР Лаккхехьарча Совета аргIан йоацаш хиннача ворхIлагIча сессе, Октябра 60 шу дизара хетаяьча торжественни заседане КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева яьча докладий, КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленума решеней ларда тIа дешархошта массе оагIорахьара, комплексни коммунистически кхетам балара.

Республикански педагогически чтенешта юкъе дакъа лоацаш хиннараш дагабаьлар профессионально - технически образоване хьакъехьара партеи правительстваи соцам мишта дикагIа кхоачашбергба дувцаш.

Дешархошта коммунистически кхетам балара дешаш дувцаш бархI тайпа секцеш хилар болх беш.

Ю. ЮСУПОВ.

Илли доаккх Пугачева Аллас

Массехк ди да вай мехка а доазол арахьа а йовзаш йола иллиналархо Пугачева Алла Нохч-ГIалгIайчен столице Грозне гастролешка кхаьча. ЧIоагIа безаме чакхдувл В. И. Ленина цIерагIча культура Двореце «Ритм» яхача вокально-инструментальни ансамбло дакъа а лоацаш Пугачева Аллас увттаду концерташ.

Грозненцашта дукха еза искусство. ХIара денна зрителех йиззе хул городе йоккхагIйолча культура Дворецa зал. Йоккхача говзалца цIи хезача артистка Пугачева Аллас доахача иллешка чIоагIа раьза болаш ладувгI грозненцаша.

Ше доахача дуккхача иллешта ше музыка а язъю А. Пугачевас. Цо оала Э. Димитрова «Арлекино», М. Таривердиева «Сона хоза хет...», А. Мажукова «Набарах гу сона, хьо» яхача а кхыдолча а иллешка бокккхача безамца, хоза хеташ ладувгI зрителаша.

СУРТА ТIА: цIи хеза йола советски иллиналархо Пугачева Алла Грозерча В. И. Ленина цIерагIча культура Двореце илли доаккхаш я.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

Пропагандисташ дешаш ба

1978 шера январе дениз партийни комсомольски дешара кружокашка, пропаганда массови формашка кхыча курсашна цхьана ладувгIараш Iомае болабеннаб «ДегIаенача социализма Конституци» яха курс.

Партийни дешара лаккхерча звене Iомаю «СССР Конституци. Теорей политикаи проблемаш».

Пропагандисташта, теоретически семинара кулгалхошта теоретически методически новкъостал дар духьа укх деношка КПСС Нохч-ГIалгIай обкома политдешара ЦIагIа, 500 совгIа пропагандист тIа а волаш, республикански семинар чакхъяьккхар.

Семинаре пропагандисташта хьалхашка къамаьлаш дир партийни, советски болхлоша, вузай Iилмахоша. Иштта, «Советски политически система» яха лекци йийшар НГIАССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретара нов. Н. Я. Правенька, «СССР экономически система» яха лекци йийшар университета ректора, экономически Iилмай доктора нов. М. П. Павлова, «Социально дегIаахари культурен» яха лекци йийшар мехкдаьтта института доцента, философски Iилмай кандидата нов. Г. Я. Голева.

Керда курс Iомаяра пропагандисташта методически рекомендацеш елар.

Семинара доакъашхошта лаьрхIа тематически выставкаш вIашагIъехкаяр, Iилма-документальни фильмаш гойтар.

Л. КОДЗОЕВА,
КПСС обкома политдешара ЦIен заведующе заместитель.

Редактора заместитель М. М. ХАМХОЕВ.

ФЕ ХИЛА

Готтача наькъа тIа машинаш вIаши тIехйоалача хана йийкха яле а машина лехкар чIоагIа сабарен теркам болаши хила веза. Цхьабакъда, наькъа тIа ша болаш, ара кхаьла хилча машина лехкар къаьстта фе хила веза. Цу тайпарча моттиге машина лехкачо сухал лаьгIъе еза, машина ме мог наькъа аьтта оагIорахьа оза еза, хIаьта ше къаьстта сабаре хила а веза. Уж де дезараш ца даро наькъашка хатараш хулийт. Цу тайпарча хатара масал доаладергда вай. Из хатар хилар СаьмуIашкаи Закан-Юртаи юкъерча наькъа тIа З. Астемиров тIавагIа ПАЗ-672 яха автобуси А. Хачураев тIавагIа «Самашкинский» совхоза трактори вIашкакхийттар. Цу хатарах автобус лехкаш хиннар велар.

Кхаьла хиларах, латта машинаш бIарга а ца гуш царна тIаккхийттай Школа-786 яха мухьаш кхухьа машини ПАЗ-651 яха автобуси. Лоацца аьлча, цига йиъ машина йохаьй, цхьа саг вийнав, бархI сага тайп-тайпара човнаш хиннай.

Городе дукха хул гIашлой трамвая наькъашка дIа-юха ухаш лелаш моттигаш. Царна дага а дац шоашта хатар хила тарлулга. Цу тайпара зем ца хиларах хиннад Ленина цIерагIча улица тIа хинна хатар. Малав ца ховш вола цхьа саг тIаьна кIалгIолла лелаш хиннав. Трамвай лехкаш хиннача А. Ульяновайна вIалла дага а доацаш хьагучайиккхав из. Ший хур-могар дича трамвай лехкачоа мегадац хатар ца хулийташ из кIалхараккха. Из саг корта а бохабеш лозаваь больнице вихьав.

Вайна ма-харра, машина лехкар веха хилча из цхьа хатар доацаш дисац. Масала, Наурски районе вахача Б. Макаева ше къаракъ менна хиларца, центра юккъе аьрда оагIорахьа юхахьовза венна ший машина К. Бакаева мотоциклана тIатехай. Цу тайпара гIулакх даьд ший доалахьа машина йолча К. Хижняка. Къаракъо дайтад из а. Аьтта оагIора хьахьовзача хана, машина юха ца а къовлалуш, духьала ухача машиний новкъа а ваьна, цо тIатехай ший машина духьала йоагIачоа.

Укх цхьан кIирагIа Нохч-ГIалгIайчен наькъашка 39 наькъа-транспорта хатар хиннал, цига 2 вийнав, 17 сага човнаш а яьй.

Нохч-ГIалгIай АССР МВД ГАИ.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГА

14-ча январе

В. И. Ленина цIерагIча культура Дворец. 12.00. Болх беш хургья ловзара автоматаш. 13.00. «Сийлахь-воккха фаьлгаш дувцархо Ш. Перро» яха берий утренник.

Н. К. Крупскаяй культура Дворец. 10.00. Болх беш хургда «Къона ленинхо» яха берий кинотеатр. 12.00. Болх беш хургда «Чебурашка» яха теникий театр. 19.30. СалаIара сайре.

Химикий культура Дворец. 15.00. «Къона атеист» яхача киноклуба заняти. 17.00. Духовой оркестра концерт. 18.00. «Хьалхалаттарий мугIаре» яха кинофестиваль.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 17.00. Iалам лорадара халкъа университета заняти. Сомий бешамаш делара факультет. Сомий бешамаш дазарехи садоахкача зенеча хIамаехи лораяр.

Маьхк еча комбината клуб. 18.00. Кагирхой салаIара сайре.

15-ча январе

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 12.00 Болх беш хургья ловзара автоматаш. 18.00. Болх беш хургья «Кругозор» яха киноклуб.

Н. К. Крупскаяй цIерагIа культура Дворец. 10.00. Болх беш хургда «Къона ленинхо» яха кинотеатр. 12.00. Болх беш хургда «Чебурашка» яха теникий театр. 19.30. СалаIара сайре.

Химикий культура Дворец. 10.00. Берий цIагIа болх беча милице болхлоацара вIашагIкхетар. 11.00. Болх беш хургда «Нийсархо» яха кинотеатр. «Кхелетари закони» яха кинофестиваль. 14.00. Спортивни яхьаш. 17.00. Концерт. 18.00. «Тха кIира» яха радиожурнал.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 10.00. «Объектив» яхача фотоклуба заняти. 11.00. Болх беш хургья «Филателист» яха клуб. 12.00. Болх беш хургда «Космонавт» яха берий кинотеатр. 17.30. Художественни самодеятельноста концерт.

Маьхк еча комбината клуб. 16.00. «Ленини бераши» яха беседа.

ТЕЛЕВИДЕНИ

14 январь
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.35 — Iуйранара гимнастика. 8.50 — «Буратино» выставка. 9.20 — «Дай-ноаной, шоана». 9.50 — «Iуйранара почта» яха музыкальни программа. 10.20 — «Советаши нахари». Передачана юкъе дакъа лоацаш ва КПСС Центральни Комитета член, КПСС Сахалински обкома хьалхара секретарь новкъост П. А. Леонов. Передача дIахьу юридически Iилмай доктора В. И. Васильева. 10.50 — «Художникех дола дувцараш». А. Дюрер. 11.20 — «Оалхазар а йоI а». Композитора I. Шахбулатова керда вокальни цикл. 11.50 — «Фу? Мича? Маца?». Телевизионни викторина. 12.55 — «Спортлото» тираж. 13.05 — Шун письмоех йола музыкальни программа. 13.55 — «Иккаш юхача циска керда гIулакхаш». Художественни фильм. ДIадодалуш къамаьл ду РСФСР халкъа артистка В. М. Леонтьевас. 15.50 — «УнахцIено». Iилман-популярни программа. 16.35 — «ДIа-юха лелара къайле» яхача телевизионни документальни фильма премьера. 17.00 — Лыжни спортах йола дунен халкъашта юкъера яхьаш. Трамплина тIара кхувсабалар Германски Демократически республикера передача. 17.30 — Мультфильмай программа. 18.00 — Кердараш. 18.15 — «Дийнача хIамай дунен чу». 19.15 — «Мао тIехье». «Iаьдал бе доллара тIехьара къовсам» яха хьалхара дакъа. Передача дIахьу политически обозревателa А. Каверзнева. 20.00 — «Кердача шера «Голубой огонек» (1-ча январера передача юха кердаиккхар). 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Кердача шера «Голубой огонек» дIахоахьар. Ииcтеьлча — кердадаш.

II ПРОГРАММА.

11.10 — «Замига бераш, шоана». (гIалгIай меттала). 11.20 — Молдаве художественни самодеятельноста коллективай концерт. 11.50 — Киножурнал. 12.00 — «Харжа бокъо хилар». Телевидене Грозненске студе спектакль. 12.40 — Шун письмоех дола концерт (гIалгIай меттала).

15 январь
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.35 — «Зарядка е дIаоттата». 8.55 — Белорусски ССР Паччахьалкхен халкъа хора концерт. 9.30 — «ГургалбеттаPа сахьат». 10.00 — «Советски Союза гIулакх деш ва». 11.00 — Литература, искусства, архитектура дакъера 1977-ча шерара СССР Паччахьалкхен совгIата лауреаташ. 11.20 — Бераштa бола фаьлг. «Зебра дочкъаьй». Телевизионни художественни фильм 12.30 — «Юртара сахьат». 14.00 — Театральни спектакль. Л. Зорин — «Варшавски ашараш». Вахтангова цIерагIча Паччахьалкхен Академически театра спектакль. 16.10 — Лыжни спортах йола дунен халкъашта юкъера яхьаш. Кхалнах. 4X5 километр йола эстафета. 16.50 — «Дунен халкъашта юкъера панорама». Интервидени. 17.20 — Социалистически мехкий артисташ дакъа лоацаш бола эстрадни концерт. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Мультфильмай программа. 18.40 — «Кинонийкъбара клуб». 19.40 — «Массаза кхайка оаз». Телевизионни дукха сереш йола художественни фильм. «Юхавар» яха 6-гIа сери. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Фестивалаш, конкурсаш, концерташ...» Передача дIахьу музыкальни комментатора О. Доброхотовас. Йистеьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

14.30 — «Школьни орбита тIа». 14.50 — «Дерригa хар лов сона». Киножурнал. 15.00 — ГIойтIарча культуран ЦIен «Кавказ» яхача иллейи халхарийи халкъа ансамбла концерт (нохчий меттала). 15.45 — «Волга-Волга». Художественни фильм. Кинокомеди.

РАДИО

14 январь

6.30 — Шура яккхар лаккхара тIехьа. Малгобекски районера передача. (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 7.10 — Республикански газетий обзор. 8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск. 14.30 — «Литературин Нохч-ГIалгIайче». 15.00 — Хачатурян. Концерт. 15.40 — А. Ведзижев. «Са хьаша» яха дувцар (гIалгIай меттала). 16.00 — «Кавказа Iуйре» яха радиожурнал. 18.30 — «Гаьнча хьалха дIададахача шерашкара иллеш» яхача циклацара передача (нохчий меттала).

15 январь

7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Хоамаш. 8.25 — Шоана дукхаеза ашараш. 12.10 — «Самукъане минуташ» яха литературно-музыкальни композици (нохчий меттала). 15.15 — «ЦIе сийгаш». Пионераштеи дешархоштеи йола передача (гIалгIай меттала). 15.45 — Давид Тухманов. «Сона дагадоагIачун талгIе тIа». 16.30 — «Школьний глобус» яха радиовыпуск. 18.30 — Иллеша доттагIал дараштa дола концерт (нохчий меттала).

Хоттам

Тахан республике гIоллеи Грознеи морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, ша билла а йолаш, малхбузехьара секунде 0—5 метр чIоагIа мух а хьеккхаш хилеи фегара температура республике 0—5, Грозне 1—3 градус шелал йолаш хилеи тарлу.

Кхоанеи ломмеи морхаш а йолаш йоачан а йоацаш, къулбехьеи - малхбоалехьара секунде 7—12 метр чIоагIа мух а хьеккхаш хилеи фегара температура бийсана —4 —9, дийнахьа +2 —3 градус йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бекхтокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отдела партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ерей, шоаттеи деношка

СФ05016. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул Маяковского, 92. Заказ № 323.